

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

BELTUR BÜYÜK İSTANBUL EĞİTİM TURİZM VE SAĞLIK YATIRIMLARI İŞLETME VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ

2023 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	5
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	6
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	6
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	6
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	9
7.	DENETİM BULGULARI.....	9
8.	EKLER.....	65

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Yapısı	3
Tablo 2: İştirakler Tablosu	3
Tablo 3: Şüpheli Alacakların Hukuk ve Muhasebe Birimindeki Tutarları	13
Tablo 4: Açık İhale Usulü ile Satın Alınması Gerekirken İstisna Kapsamında Yapılan Alımlar 19	
Tablo 5: Meclis Kararına Göre Kullanım Süresi Dolan Taşınmazlar	22
Tablo 6: 31.12.2023 Tarihi İtibarıyla Şirketin Borçlarına İlişkin Bilgiler	29
Tablo 7: Yönetim Kurulu Üyeleri ve Katıldıkları Toplantı Sayıları	35
Tablo 8: Ecrimisil Karşılığı Kullanılan Taşınmazlar	38
Tablo 9: 2023 Yılında Yapılan Finansal Kiralama Sözleşmelerine İlişkin Bilgiler.....	42
Tablo 10: 31.12.2023 Tarihi İtibarıyla Finansal Kiralama Sözleşmeleri Kapsamında Ödenen Tutarlar	42
Tablo 11: 2020, 2021, 2022 ve 2023 Yıllarında Caddebostan, Menekşe ve Florya Güneş Plajından Elde Edilen Gelirler.....	45
Tablo 12: İşe İade Davası Sonucu Ödenen Tutarlar	50
Tablo 13: Verilen Avanslara İlişkin Bilgiler	52
Tablo 14: Herhangi Bir Hakka Dayanmaksızın Kullanılan Yerler	62
Tablo 15: Kasada Noksan Çıkan Tutarlar	63

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
BELTUR AŞ	Büyük İstanbul Eğitim Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme ve Ticaret Anonim Şirketi
BOBİ FRS	Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı
BYMAOTİ	Büyükada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığı Ticari İşletmesi
EKAP	Elektronik Kamu Alımları Platformu
İBB	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İETT	İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü
İSKİ	İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
İSPARK	İstanbul Otopark İşletmeleri Ticaret Anonim Şirketi
KDV	Katma Değer Vergisi
KİK	Kamu İhale Kurumu
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	Türkiye Muhasebe Standartları
UGETAM AŞ	İstanbul Uygulamalı Gaz ve Enerji Teknolojileri Araştırma Mühendislik Sanayi Ticaret Anonim Şirketi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Şirketin Demirbaşlar Hesabına İlişkin Muhasebe Kayıtları ile Fiziki Sayımlarda Yer Alan Kayıtların Uyumlu Olmaması
2. Şirket Aleyhine Açılan Davalara İlişkin Olarak Gider Karşılığı Ayrılmaması
3. Büyükada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığı Adına Yapılan Alımların Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabına Kaydedilmemesi
4. Hurdaya Ayrılan Demirbaşlar İçin Hurda Kaydı Yapılmaması
5. İcra Takibindeki Alacaklar İçin Yapılan Giderlerin Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabına Kaydedilmemesi
6. Şirketin Adi Ortaklığı Adına Yapılan Kira Giderinin Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar Hesabında İzlenmesi
7. Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu ile Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesap Grubunda Yer Alan Birikmiş Amortismanlar Hesaplarının Varlık Bazında Ayrıntılı Olmaması
8. Kredi Kartı ile Yapılan Satışlara İlişkin Tutarların Alıcılar Hesabına Kaydedilmesi
9. Kredi Kartı ile Yapılan Harcamalara İlişkin Tutarların Diğer Mali Borçlar Hesabında İzlenmemesi
10. Maddi Duran Varlık Satışından Doğan Alacakların Alıcılar Hesabında İzlenmesi
11. Mal Alımları Nedeniyle Tedarikçilerden Alınan Katılım Bedeli Gelirlerinin Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabına Kaydedilmesi
12. Nakden Yapılan Tahsilatın Alıcılar Hesabına Kaydedilmesi

B. Diğer Bulgular

1. İhale Yapılarak Temin Edilmesi Gereken Bazı Alımların İhalesiz Olarak Kamu İhale Kanunu'nun 3 (g) Maddesi Kapsamında Temin Edilmesi
2. Atıl Vaziyette Bekletilen Taşınmaz İçin İşletme Bedeli Ödenmesi

3. Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararına İstinaden Şirkete İşletme Hakkı Devredilen Yerlerin İşletme Süresinin Dolması
4. Şirket Tarafından Nakit Avans Verilen Personelin Yaptıkları Harcamalarda Kişisel Kredi Kartlarını Kullanarak Avans Mahsubu Gerçekleştirmesi
5. İdarenin Vergi ve Prim Borçlarının Zamanında Yerine Getirilmemesi ve Bu Nedenle İlave Masraflara Katlanması
6. Geriye Dönük Yevmiye Kaydı Yapılması
7. Şirketin Bağlı Ortaklığı Olan Büyükkada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığına Faizsiz Borç Verilmesi
8. Şirketin Vadesi Geçmiş Borçlarının Fazla Olması
9. Şirket Tarafından Tedarik Edilen ve Satılan Ürün ve Mamullerde Yüksek Tutarlarda Zayi Olması, Bunun İçin Herhangi Bir Sorumluluk Tespiti Yapılmaması ve Herhangi Bir Prosedür Belirlenmemiş Olması Nedeniyle Şirketin Yüksek Miktarda Zarara Uğratılması
10. Açık İhale ile Yapılması Gereken İşlerin Doğrudan Temin Yöntemiyle Kısımlara Bölünerek Yapılması
11. Bazı Şirket Çalışanları ve Bunların Aile Fertleri İçin Yapılan Özel Sağlık Sigortası Bedellerinin Şirket Bütçesinden Karşılanması
12. Yönetim Kurulu Toplantılarına Katılmayan Yönetim Kurul Üyelerine Huzur Hakkı Ödenmesi Sebebiyle Şirketin Zarara Uğratılması
13. Bazı Mal veya Hizmet Alım İşlerinde Denetim, Muayene ve Kabul İşlemlerinin Yapılmaması
14. Şirketin Hizmet Sunumunda Kullandığı Bazı Taşınmazları Ecrimisil Karşılığı Kullanması ve Şirket Tarafından Yasal Süresinde Peşin Ödeme Yapılmamasına Rağmen İndirimli Tahakkuk Kayıtları Yapılması
15. Muhasebe Yevmiye Kayıtlarının Geçmiş Dönük Olarak Silinmesi
16. Finansal Kiralama İşlemleri İçin Meclis Kararı Alınmaması ve Ek Mali Külfete Katılması

17. Genel Müdürün Yetkisi Olmamasına Rağmen Belli Kişilere Satış İndirimi Uygulaması
18. Caddebostan, Menekşe ve Florya Güneş Plajının Hukuki Bir Dayanak Olmaksızın Şirket Tarafından İşletilmesi
19. İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullandırılmaması
20. İş Sözleşmelerinin Usulüne Uygun Olarak Feshedilmemesi Nedeniyle Şirketin Mali Külfetlerle Karşılaşması
21. Avans Ödemelerine İlişkin Hatalı Uygulamaların Bulunması
22. Şirket Tarafından Kiraya Verilen Otopark Alanlarının İşletilmesinde Hatalı Uygulamaların Bulunması
23. Çeklerin İleri Tarihli Düzenlenerek Bir Borçlanma Aracı Olarak Kullanılması
24. Şirketin Onayı Bulunmadan Yüklenici Tarafından Alt Yüklenici Çalıştırılması
25. Şirketin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerini, Büyükşehir Belediyesinin Doğrudan veya Dolaylı Olarak %50'sinden Fazlasına Sahip Olduğu Diğer Şirketlerden Doğrudan Hizmet Alımı Suretiyle İfa Ettirmesi ve Bu Kapsamda Çalıştırılan İşçilerin Ücretleri İçin KDV Ödenmesi
26. Büyükşehir Belediyesi Mülkiyetinde Olan Yerlerin Herhangi Bir Tahsis veya Kiralama Olmaksızın Bila Bedel Kullanılması
27. Kasa Noksanlarının Sorumlulardan Tahsil Edilmemiş Olması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Büyük İstanbul Eğitim Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme ve Ticaret Anonim Şirketi (BELTUR AŞ), İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) tarafından, 1580 sayılı Belediye Kanunu (mülga), 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun (mülga) ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu (mülga) hükümlerine göre 1996 yılında kurulmuş olup 01.08.1996 tarihinde ticaret siciline tescil edilmiştir.

Şirket; esas olarak yiyecek içecek hizmeti veren kafeterya ve restoranların işletilmesi işi ile iştigal etmektedir.

Yurt içinde ve dışında, her sınıf ve türlü restoran, kafeterya, büfe, çay bahçesi, çay ocağı, pastane tabldot yemek üretim ve satış tesisleri, diğer gıda satışının yapılabileceği tesisleri; inşa etmek, devralmak, devir etmek, kiralamak, kiraya vermek, satın almak, işletmek ve işletirmek; her türlü tabldot yemek üretim ve satışının pazarlamasını, dağıtımını yapmak; toplu yemek ve catering hizmetleri düzenlemek; konusu ile ilgili alet, edevat, makine, cihaz ve tesisleri satın almak, satmak, kiralamak kiraya vermek;

Toplu organizasyonlar, kültürel şenlikler, kültürel, ticari, eğitim amaçlı organizasyonları yapmak ve düzenlemek, konusu ile ilgili her türlü eğitim organizasyonu yapmak, eğitim danışmanlığı hizmeti vermek; her çeşit, marka ve model motorlu kara nakil vasıtalarını almak, satmak, kiralamak ve kiralama hizmetlerinde bulunmak, alım satım ve kiralama işleri ile ilgili her türlü komisyonculuk ve aracılık hizmetlerini yapmak;

Yurtiçinde ve yurtdışında gerek ticari gerek kamu yararı maksadı ile her türlü otopark, katlı otopark işletmek, işletirmek, kiralamak, kiraya vermek, işletme hakkını devir almak, devir etmek, satın almak veya satmak, her türlü otopark işletim/otomasyon sistemi kurmak, kurdurmak, kiraya vermek, kiralamak, satın almak, satmak;

Her türlü, otel motel, hostel, her sınıf restoran, kamping, tatil köyü ve benzeri turizm tesislerini inşa etmek, devralmak, kiralamak, satın almak ve bu tesisleri işletmek ve işletirmek; bunun yanı sıra turizm konusunda turizm işletmeciliği, acentelik ile turizm ile sınırlı hava kara ve deniz yolu taşımacılığı yapmak yukarıda sözü geçen tesislerin inşası ve tıbbi ve sınai ürünlerin imaline ve ticaretine imkân hazırlayan her türlü makina, motorlu motorsuz araç, alet

ve edevatın ve bu ürünlerle ilgili komple tesislerin alım ve satımını yapmak gibi işler Şirketin faaliyet alanındadır.

BELTUR AŞ, kamu hukuku ve özel hukuk hükümlerine tabi olarak kurulmuş olup faaliyetlerini temel olarak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na tabi olarak gerçekleştirmektedir. Şirket, gerçekleştireceği ihaleli işlemlerde ise 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Şirket, 6102 sayılı Kanun hükümleri doğrultusunda kurulmuş anonim bir şirkettir. Dolayısıyla, yönetim kurulu tarafından temsil ve idare olunur. Yönetim kurulu üyeliğine gerçek veya tüzel kişiler seçilebilir. Bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur; ayrıca, tescil ve ilanın yapılmış olduğu, şirketin internet sitesinde hemen açıklanır. Tüzel kişi adına sadece, bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilir. Yönetim kurulu niteliği gereği sürekli bir organdır.

Anonim şirket yönetim kurulu; ortakların sermayelerinin korunması ve değerlendirilmesini, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsile yetkili bir organdır. Yönetim kurulu, anonim ortaklığın kanunla öngörölmüş zaruri bir organdır.

Şirketin yönetim organı olan Yönetim Kurulu, 5 (beş) tüzel kişi ortaklığını temsilen 9 (dokuz) üyeden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu üyeleri 17/03/2023 ve 07/07/2023 tarihli Genel Kurul kararları ile seçilmişlerdir.

Şirketin idari birimleri; Genel Müdürlük, 3 Genel Müdür Yardımcılığı, 8 Müdürlük, 12 Şeflik ve Hukuk Müşavirliğinden oluşmaktadır. Şirkette çalışan personel sayısı, 31.12.2023 tarihi itibarıyla 827'dir. Şirket çalışanları; 4857 sayılı İş Kanunu ve 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortaları Kanunu hükümlerine tabidir.

1.3. Mali Yapı

BELTUR AŞ'nin nominal sermaye tutarı 41.000.000,00.-TL olup sermayesinin tamamı ödenmiştir.

Şirketin 2023 yılı dönem sonu itibarıyla aktif toplamı 460.585.081,00.-TL, net satışları 687.461.930,14.-TL olup, dönem net zararı 144.411.416,94.-TL'dir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Şirketin %99,75 oranındaki hissesine sahiptir. Şirketin 31.12.2023 tarihi itibarıyla sermaye ve hisse yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı, Soyadı/Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	40.897.500,00	99,75
İstanbul Konut İmar Plan Ulaşım Turizm San. ve Tic. AŞ (KİPTAŞ)	41.000,00	0,10
İstanbul Beton Elemanları ve Hazır Beton Fabrikaları San. ve Tic. AŞ (İSTON AŞ)	20.500,00	0,05
Hamidiye Kaynak Suları San. Tur. ve Tic. AŞ	20.500,00	0,05
İstanbul Kültür ve Sanat Ürünleri Tic. AŞ (KÜLTÜR AŞ)	20.500,00	0,05

Şirketin iştirak ederek ortaklık kurduğu kuruluşlara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 2: İştirakler Tablosu

İştirakin Adı, Soyadı/Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
İstanbul Halk Ekmek AŞ	37.244,00	0,000417
Büyükkada Yaşam Merkezi Adı Ortaklığı Ticari İşletmesi	25.000,00	51

Şirketin amacı; restoran, kafeterya, çay bahçesi, pastane işletmeciliğinden, otel ve tatil köyü inşa etme ve işletmeye, turizm acenteciliğinden araç kiralama işlemi yapma ve yaptırmaya, hastane ve laboratuvar inşaatından işletmeye kadar çok geniştir. Bu nedenle şirketin ana gelirleri şirket konusu hizmetlere ilişkin perakende satış gelirleridir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Şirketin Muhasebe Sistemi

6102 sayılı Kanun'da; Kanun'a tabi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanun'un 175 ve mükerrer 257'nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 26.12.1992 tarihinde yayımlanmış ve 01.01.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Şirketin tabi olduğu muhasebe sistemi (1) Seri no.lu

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan Tekdüzen Hesap Planıdır.

Şirket, muhasebe kayıtlarını 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ilkelerine uygun şekilde ve 7/A seçeneğine göre tutmaktadır. 7/A seçeneğinde, giderler yapıldıkları anda ilgili defter-i kebir hesaplarına fonksiyon esasına göre kaydedilirken, söz konusu giderler aynı zamanda yardımcı defterlerde hem çeşit esasına hem de ilgili gider yerlerine göre izlenir. 2021 yılı aktif toplamı 6.283.900,00.-TL'yi veya net satışları toplamı 12.567.300,00.-TL'yi aşan üretim ve hizmet işletmeleri, 2022 yılına ilişkin maliyet hesaplarını 7/A seçeneğine göre tutmak zorundadırlar. Şirketin 2023 yılı aktif toplamı 379.889.328,09.-TL ve 2023 yılı net satışları 687.461.930,14.-TL olup bu tutarlar yukarıda yazılı tutarların üzerinde gerçekleştiğinden Şirket, muhasebe kayıtlarını 7/A seçeneğine göre tutmaktadır.

1.4.2. Şirketin Raporlama Sistemi

Anonim şirketin finansal tabloları 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde düzenlenmektedir.

Kanun'un 514 ve 515'inci maddelerine göre yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmuş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar. Anonim şirketin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır.

Kanun'un 516'ncı maddesine göre yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu ise, Şirketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile finansal durumunu, doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtmalıdır. Yıllık faaliyet raporunda finansal durum, finansal tablolara göre değerlendirilir.

6102 sayılı Kanun'un 88'inci ve Geçici 1'inci maddeleri uyarınca tâbi oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan gerçek veya tüzel kişi tacirlerin, münferit veya konsolide finansal tablolarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS) uygun olarak hazırlamaları gerekmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 397 nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca bağımsız denetime tabi olacak işletmeleri belirleme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir. 2018/11597 sayılı BKK'da (ve söz konusu kararın yerini alan 30.11.2022 tarihli 2022/6434 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararında) bağımsız denetime tabi olacak şirketlere ilişkin ölçütler

belirlenmiştir. Şirket bu kapsamda bağımsız denetime tabidir.

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından alınan ve 19.09.2018 tarih 30540 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kurul Kararına göre bağımsız denetime tabi olup TFRS'yi uygulama zorunluluğu bulunmayan işletmelerin münferit ve konsolide finansal tablolarının hazırlanmasında BOBİ FRS'nin uygulanmasına; ancak söz konusu kurum, kuruluş ve işletmelerin isteğe bağlı olarak TFRS'leri uygulayabileceğine karar verilmiştir. Bu minvalde Şirket bağımsız denetime tabi olup BOBİ FRS / TFRS'de öngörülen finansal tabloları (Finansal Durum Tablosu, Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu, Özkaynak Değişim Tablosu ve Nakit Akış Tablosu) hazırlamaktadır.

1.4.3. Şirket Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Gelir tablosu
- Envanter defteri

Şirketin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Şirketin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan;

mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

BELTUR AŞ, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na ve ayrıca Kanun'a dayanılarak hazırlanan ikincil mevzuat düzenlemelerine tabi olmadığından, Şirket'te bu

Kanun'un tanımladığı şekilde bir iç kontrol sistemi bulunmamaktadır.

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca kurulmuş olup bu Kanun hükümleri doğrultusunda iç kontrol sistemi değerlendirilmiştir. Bilindiği üzere, İç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

İç kontrol sistemi, Şirket yönetimi ile diğer ilgili personel tarafından; işletmenin amaçlarına ulaştığına, faaliyet ve işlemlerin etkin olarak gerçekleştirildiğine, kanun ve düzenlemelere uyulduğuna dair makul bir güvence sağlamak üzere tasarlanan ve uygulanan bir sistemdir. Bu amaçla, iç kontrol sistemi söz konusu hedeflerin gerçekleştirilmesi açısından tehdit oluşturan faaliyet risklerinin de ortaya konulmasını sağlayacak şekilde tasarlanır ve uygulanır.

6102 sayılı Kanun'un "Görev dağılımı" başlıklı 366'ncı maddesinin ikinci fıkrasında yönetim kurulunun; işlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak konularda rapor hazırlamak, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla içlerinde yönetim kurulu üyelerinin de bulunabileceği komiteler ve komisyonlar kurabileceği ifade edilmiştir. Ancak, Şirkette söz konusu düzenlemede belirtilen mahiyette bir komisyon kurulmamıştır.

Sermaye şirketlerinin tabi olacağı bağımsız denetim usul ve esasları 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamında belirlenmiştir. Şirket, tüzel kişiliği haiz ve bağımsız denetime tabi olduğundan; yıllık olarak bağımsız denetim faaliyeti, ilgili bağımsız denetim kuruluşu tarafından periyodik olarak gerçekleştirilmektedir. Yapılan bağımsız denetim faaliyeti; Şirkete ait yıllık finansal tablo ve diğer finansal verilerinin, tablo ve bilgiler için belirlenmiş kriterlere uygunluğunu ve doğruluğunu sağlayabilecek yeterli ve uygun bağımsız denetim kanıtlarının elde edilmesi amacıyla uygulanır. Bu uygulama esnasında incelenen ve denetimi yapılan bilgi ve belgelerin kapsamına bakıldığında (birimler arası yazışma, kayıtlara esas teşkil eden belgeler, belgelere ilişkin şirket dışı teyit vs.) bağımsız denetimin Şirketin iç kontrol sisteminin denetimini de kapsadığını söylemek mümkündür.

Yukarıda belirtildiği üzere Şirket, 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabi olmamakla birlikte, Şirket bünyesinde iç kontrolün sağlanmasına ilişkin olarak aşağıdaki uygulamalar

mevcuttur:

- Şirket temsilcilerinin imza yetki şekli ve limitleri belirlenmiştir. Şirket tarafından çıkarılan iç yönergeye göre; 75.000 TL ve altındaki ödemeler biri Mali İşlerden sorumlu II. derece imza yetkilisi olmak üzere imza yetkilisi herhangi iki kişinin müşterek imzaları ile yapılırken, 75.000 TL'nin üzerindeki ödemeler I. Derece imza yetkilisi bir kişi ile (Yönetim Kurulu Başkanı/Başkan Vekili veya Genel Müdür) Mali İşlerden sorumlu II. Derece İmza Yetkilisi bir kişi veya birisi Genel Müdür olmak üzere I. Derece İmza Yetkililerinden iki kişinin imzası ile gerçekleştirilmektedir.

- Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, Şirket İnsan Kaynakları Yönetmeliği'nde ve toplu iş sözleşmesinde düzenlenmiş olup, bu düzenlemeler çalışanlar ile paylaşılmakta ve çalışanlara duyurulmaktadır.

- Kurum İç Yönergesinde ve İnsan Kaynakları yönetmeliğinde Şirket organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.

- Yazılı bir belgeye dayanmamakla birlikte, birimlerin işlemlerine ilişkin süreçlerde birbirlerinin kullandıkları programlara ve iş süreçlerine müdahaleleri yönetim politikası olarak engellenmiştir.

- Her birimin iş ve işleyişi kendi alanındaki resmi (4857 sayılı İş Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu) ve resmi olmayan (şirket imza sirküleri, disiplin yönetmeliği) prosedürlerle desteklenmekte ve bu suretle çeşitli kontroller sağlanmaktadır. Şirket içi süreçlerin düzenlendiği prosedürler "Kalite Birimi"nce konsolide edilmekte ve her bir prosedür için ayrı talep formları ve uygulama talimatları bulunmaktadır. Kurumda 1 adet baş denetçi ile birlikte 3 kişilik kalite ve denetim ekibi bulunmaktadır.

- Şirkette ihtiyaç analizine dayalı hizmet içi eğitim planlaması yapılmakta, kurumsal risklerin belirlenmesi ve değerlendirmesi gerçekleştirilmektedir.

- BELTUR AŞ 5018 Sayılı Kanuna tabii olmadığından bu Kanun kapsamında "idare faaliyet raporu" hazırlama zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak Şirket tarafından 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamında yıllık faaliyet raporu hazırlanarak Genel Kurul'da hissedarların onayına sunulmaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Büyük İstanbul Eğitim Turizm ve Sağlık Yatırımları İşletme ve Ticaret Anonim Şirketi (BELTUR AŞ) 2023 yılına ilişkin geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde açıklanan nedenlerden dolayı doğru ve güvenilir bilgi içermediği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Şirketin Demirbaşlar Hesabına İlişkin Muhasebe Kayıtları ile Fiziki Sayımlarda Yer Alan Kayıtların Uyumlu Olmaması

Şirket demirbaşlarına ilişkin fiziki sayımların zamanında, tam ve doğru olarak yapılmamasından dolayı muhasebe kayıtlarıyla fiili durumun uyumlu olmadığı görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun “III–Envanter” başlıklı 66'ncı maddesinde; her tacirin, ticari işletmesinin açılışında varlıkları ile borçlarının değerlerini teker teker belirten bir envanter çıkartacağı belirtilmiş; tacirlerin açılıştan sonra her faaliyet döneminin sonunda da böyle bir envanter düzenleyeceği ifade edilmiştir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun “Envanter çıkarmak” başlıklı 186'ncı maddesinde ise envanter çıkarmak; bilanço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve müfredatlı olarak tespit şeklinde tanımlanmıştır. Aynı Kanun'un “Bilanço” başlıklı 192'nci maddesinde ise bilanço; envantere gösterilen kıymetlerin tasnifli ve karşılıklı olarak değerleri itibarıyla tertiplenmiş hulasası şeklinde ifade edilmiştir.

Mezkur mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere, ticaret şirketleri dahil tüm tacirlerin,

faaliyet başlangıcından itibaren faaliyet dönemini esas alarak periyodik envanter çalışması yapması; yapılacak bu çalışma sonucunda hazırlanacak listelerin, varlıkların adet ve değeri hakkında ayrıntılı bilgi sunması gerekmektedir.

Ayrıca 213 sayılı Kanun'da yer alan bilanço ve envantere ilişkin tanımlamalara bakıldığında, envanter sonuçlarının, dönem içi kayıt ve işlemler de dikkate alınarak, önceki dönem bilanço ve envanter sonuçları ile uyumlu olması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Şirket'in demirbaşlarının miktar, tutar ve masraf yerlerine ilişkin bilgilerinin muhasebe ile entegre olmayan ayrı bir elektronik kayıt sisteminde tutulduğu, bu bilgilerin muhasebe kayıtlarına esas kodlarla eşleştirilemediği, demirbaşların yılsonu fiili sayımlarının da yapılmadığı tespit edilmiştir. 31.12.2023 tarihi itibarıyla Şirket'in sayım işlemlerini tam olarak yerine getirmemesi nedeniyle 255 Demirbaşlar Hesabı bilançoda hatalı olarak yer almıştır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine Şirket tarafından, demirbaşların fiili sayımına başlanacağı, fiili sayım sonuçlarına uygun muhasebe işlemlerinin gerçekleştirileceği ve muhasebe ile entegre kurumsal yazılım programı aracılığı ile demirbaşlara ilişkin işlemlerin sistem üzerinden yapılması için gerekli çalışmaların başlatılacağı belirtilmiştir.

Bu itibarla, demirbaş envanter işlemlerinin mevzuata uygun yapılması ve sonuçlarının muhasebe kayıtları ile uyumlu olması gerekmektedir.

BULGU 2: Şirket Aleyhine Açılan Davalara İlişkin Olarak Gider Karşılığı Ayrılmaması

Şirket aleyhine açılan davaların bulunduğu ve bunlar için Muhasebe Sistemi Uygulama Tebliği çerçevesinde gider karşılığı ayrılmadığı görülmüştür.

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre; kısa vadeli diğer borç ve gider karşılıkları 379 Diğer Borç ve Gider Karşılıkları Hesabında izlenir ve 37 Borç ve Gider Karşılıkları Hesap Grubunun diğer hesapları içinde yer almayan ve önemlilik kavramına göre de ayrı ayrı hesaplarda izlenmesi mümkün olmayan borç ve gider karşılıkları bu hesaba alacak, ödenmeleri halinde de borç kaydedilir.

Yapılan incelemede, Şirket aleyhine açılan toplam 36.660.953,30.-TL tutarında dava bulunduğu ancak bunlar için gider karşılığı kaydı yapılmadığı anlaşılmıştır.

Şirket Vergi Usul Kanunu kapsamında ve Türkiye Muhasebe Standartları kapsamında olmak üzere iki set mali tablo hazırladığını, karşılığın söz konusu mali tablolardan Türkiye Muhasebe Standartları kapsamında hazırlanan sette ayrıldığını, Vergi Usul Kanunu kapsamında hazırlanan mali tablolarda ise dava karşılığı ayrılmadığını ve bunun nedeninin dava karşılığının vergisel açıdan gider yazılabilmesinin mümkün olmaması olduğunu belirtmiş olsa da söz konusu dava karşılıklarının I Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği kapsamında dönemselik ve ihtiyatlılık kavramları kapsamında ayrılması gerekmektedir.

Bu itibarla söz konusu davalara konu tutarların Şirket için önemli olduğu açık olup bunların bilançoda gösterilmesi sağlanmalıdır. Bu doğrultuda söz konusu tutarlar için gider karşılığı ayrılarak 379 Diğer Borç ve Gider Karşılıkları Hesabına kaydedilmelidir.

BULGU 3: Büyükada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığı Adına Yapılan Alımların Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabına Kaydedilmemesi

Şirket'in %51 ortağı olarak bağlı ortaklığı olan Büyükada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığı'nın işleri için Şirket tarafından yapılan alımların Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabı yerine Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabına kaydedildiği görülmüştür.

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre; işletmenin doğrudan veya dolaylı olarak %50 oranından fazla sermaye ya da oy hakkına veya en az bu oranda yönetim çoğunluğunu seçme hakkına sahip olduğu iştiraklerin sermaye payları 245 Bağlı Ortaklıklar Hesabında izlenir.

Ayrıca 133 Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabı, işletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısı ile (ödünç verme ve benzer nedenlerle ortaya çıkan) bağlı ortaklıklardan olan kısa vadeli alacaklarını içerir.

Yapılan incelemede, yıl içerisinde Şirket tarafından bazı alımların Büyükada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığı adına yapıldığı ve alımlara ilişkin 3.890.465,55.-TL tutarındaki alacağın 198 Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar Hesabına kaydedildiği tespit edilmiştir. Bu durum Şirketin diğer çeşitli alacaklarının olduğunda daha düşük bir tutarda bilançoda yer almasına neden olmaktadır.

Şirket ilgili tutarların 133 Bağlı Ortaklardan Alacaklar Hesabına virmanlandığını ve 31.12.2023 bilançosunda da 198 no'lu Hesapta herhangi bir bakiye gözükmeyeceğini ifade etmiş olsa da bu husus 2023 mali yılı içerisinde 198 no'lu Hesabın hatalı olarak kullanılmasını ortadan kaldırmamaktadır.

Bu itibarla bağlı ortaklık adına alınan ve daha sonra ondan tahsil edilecek olan ana faaliyet dışındaki alımların 198 Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar Hesabına değil doğrudan 133 Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabına kaydedilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 4: Hurdaya Ayrılan Demirbaşlar İçin Hurda Kaydı Yapılmaması

Kullanım olanağı kalmadığı için hurdaya ayrılan demirbaşların 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar hesabına kaydedilmediği görülmüştür.

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Genel Tebliği'ne göre; 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı çeşitli nedenlerle işletmede kullanılmaya ve satış olanaklarını yitiren stoklar ve diğer duran varlıkların izlendiği hesaptır. Söz konusu varlıklar ilgili buldukları varlık hesaplarından çıkarılarak bu hesaba alınır; elden çıkarıldıklarında ise hesap kapatılır.

Örnekleme yoluyla yapılan incelemede; hurdaya ayrılan demirbaşlar için elden çıkarılacak stok kaydı yapılmadığı tespit edilmiştir. Örneğin Teknik İşler Müdürlüğü tarafından 20.01.2023 tarihinde kullanım olanağı kalmadığı için depoya gönderilen ürünler için muhasebe kaydı yapılmadığı ve 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında izlenmediği anlaşılmıştır.

Söz konusu husus Şirketin kullanımındaki demirbaşların fiili durumu hakkında mali tablolarda eksik bilgi verilmesine neden olabilecek önemli bir risk unsurudur. Bu riskin bertaraf edilebilmesini teminen fiili envanter çalışmalarının titizlikle yapılması ve kullanım olanağı kalmayan demirbaşlar için mezkur Tebliğ çerçevesinde hurda kayıtlarının yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 5: İcra Takibindeki Alacaklar İçin Yapılan Giderlerin Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabına Kaydedilmemesi

Şirket tarafından icra takibi başlatılan alacaklar için yapılan masrafların Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabında izlenmediği, gerçekte olan şüpheli alacaklar ile kayıtlardaki şüpheli alacakların farklı olduğu görülmüştür.

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre; 128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabı; ödeme süresi geçmiş bu nedenle vadesi birkaç defa uzatılmış veya protesto edilmiş, yazı ile birden fazla istenmiş ya da dava veya icra safhasına aktarılmış senetli ve senetsiz alacakları kapsar.

Bir şüpheli alacağın icra takibi yapılması için masraflar yapılması ilgili alacağın tutarını artıracığı için yapılan masraf kadar şüpheli alacak tutarı kaydı yapılmalı ve bunlar için de karşılık ayrılmalıdır.

Yapılan incelemede şüpheli ticari alacakların muhasebe ve hukuk birimindeki tutarlarının aşağıdaki gibi olduğu görülmüştür:

Tablo 3: Şüpheli Alacakların Hukuk ve Muhasebe Birimindeki Tutarları

Borçlunun Adı-Soyadı/Unvanı	İcra Konusu Borç Tutarı (TL)	Hesapta Kayıtlı Tutarı (TL)
D. İnş. Tur Gıda Nak. Taah. Ve Tic Ltd. Şti.	2.500,00	2.500,00
M. B.	6.552,36	6.500,00
A. A.	9.617,51	9.500,00
Y. Deko. San. Ve Tic. Ltd. Şti.	419,33	400,00
O. Ö.	9.000,00	9.000,00
E. Hazır Gıda ... San Ve Tic A.Ş.	379.260,00	341.932,00
S. Teks. M. P. San. Ve Tic. Ltd. Şti.	2.026,71	2.000,00
İ. Dayanıklı Tük. Mal. Paz. San. Ve Tic. Ltd. Şti.	53.480,13	5.373,80
S. Yemek Otomasyon Temizlik Gıda San.Ve Tic.A.Ş.	8.140,46	7.862,06
İ. Enerji Kimya İnş. Turizm Org. San Tic Ltd. Şti.	2.232,90	2.100,00
Y. C.	8.506,30	6.000,00
A. Teks. Z. Oto. İnş. Mat. San. Ve Tic. Ltd. Şti.	5.077,67	5.000
O. S. Reasürans Brokerliği Anonim Şirketi	9.448,20	9.150,01
K. F.	546,60	525,00
G. Tekstil Pazarlama San Dış Tic Ltd. Şti	3.624,21	3.480,00
1-S.S. 2- B. I. Yardımlaşma Derneği	48.354,25	42.430,36
R. Teks. Gıda İnş. Den. Tur. Ve Dış Tic. Ltd. Şti.	77.124,38	76.000,00
P. Fuarcılık A.Ş.	507.400,00	507.400,00
S. Y.	34.738,41	34.738,41
Toplam	1.168.049,42	1.071.891,64

Tablodan görüleceği üzere icra takibindeki şüpheli alacakların toplamı 1.168.049,42.- TL iken muhasebe kayıtlarındaki toplamı 1.071.891,64.-TL olup aradaki fark 96.157,78.- TL'dir.

Söz konusu 96.157,78 TL'lik tutarın 128 Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabına kaydedilmesi ve bu tutarlar için karşılık ayrılması gerekmektedir.

BULGU 6: Şirketin Adi Ortaklığı Adına Yapılan Kira Giderinin Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar Hesabında İzlenmesi

Şirketin adi ortaklığına ait kira giderlerinin Şirket adına tahakkuk ettirildiği ve buna ilişkin kayıtlarda Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabı yerine Diğer Olağandışı Giderler Hesabının ve Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı yerine de Satıcılar Hesabının kullanılması nedeniyle mali tablolarda hatalı raporlamaya neden olduğu görülmüştür.

Şirketin %51 ortak olduğu Büyükada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığı Ticari İşletmesi'nin Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan kiralamış olduğu yer için tahakkuk eden 2.668.376,26.-TL tutarındaki kira borcu için yapılmış olan muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

	<i>Borç</i>	<i>Alacak</i>
<i>689 Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar</i>	<i>xxx</i>	
<i>320 Satıcılar</i>		<i>xxx</i>

Ancak yukarıdaki muhasebe kaydına esas kira borcunun sorumlusu Şirket olmayıp Büyükada Yaşam Merkezi adi ortaklığıdır. Dolayısıyla bu gider Adi Ortaklığın gideridir ve Şirket daha sonra bunu Adi Ortaklığından tahsil edecektir. Bu itibarla muhasebe kaydında 689 No'lu Hesap değil 133 Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabının kullanılması gerekmektedir.

Diğer taraftan işleme ilişkin muhasebe kaydında kullanılan 320 Satıcılar Hesabının yerine 336 Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı kullanılmalıdır. Çünkü söz konusu borç Şirket'in ana faaliyetinden kaynaklanan bir borç değildir.

Şirket, düzeltme kaydının 31.05.2023 tarihinde 01037972 nolu fiş ile yapıldığını belirtmiş olsa da söz konusu fişte bulguda belirtilen Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabı ve Diğer Çeşitli Borçlar Hesabının kullanılmadığı görülmüştür.

Bu itibarla yapılan açıklamalar çerçevesinde; gerekli düzeltme kayıtları yapılmalı ve muhasebe kayıtlarında yanlış hesapların kullanılmasının Şirketin mali tablolarında önemli hatalara yol açabileceği bilinmelidir.

BULGU 7: Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu ile Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesap Grubunda Yer Alan Birikmiş Amortismanlar Hesaplarının Varlık Bazında Ayrıntılı Olmaması

Şirket mizanının incelenmesi neticesinde; varlıkların buldukları yer itibarıyla alt hesap bazında ayrıntılı olarak yer aldığı ancak aynı ayrıntılandırmanın bunlara ilişkin birikmiş amortismanlar hesaplarında yapılmadığı görülmüştür.

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan muhasebenin temel kavramlarından tam açıklama kavramı; mali tabloların bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder.

Tam açıklama kavramı çerçevesinde şirketlere ait mali tabloların ondan yararlanacak olan ilgililerinin kullanabileceği açıklıkta olması gerekmektedir. Bu kavram özellikle mali tabloların okuyucuları ve yararlanıcıları açısından oldukça önemli olup bu kavrama aykırı eylem veya eylemsizlikler mali tabloların anlaşılabilirliğine zarar verebilecektir.

Yapılan incelemede, 26 Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubu ile 27 Diğer Maddi Duran Varlıklar Hesabında yer alan varlık hesaplarındaki ayrıntılı görünümün bu varlıkların amortismanlarının kaydedildiği 257/268 Birikmiş Amortismanlar Hesaplarında yapılmadığı tespit edilmiştir.

Bu itibarla yukarıda yer verilen tam açıklama temel kavramı doğrultusunda 257 ve 268 no'lu Hesaplarda tıpkı varlık kayıtlarındaki gibi ayrıntılı görünümün sağlanması gerekmektedir.

BULGU 8: Kredi Kartı ile Yapılan Satışlara İlişkin Tutarların Alıcılar Hesabına Kaydedilmesi

Şirket tarafından işletilen yerlerde gerçekleştirilen kredi kartı tahsilatının 120 Alıcılar Hesabına kaydedilmesi suretiyle şirket alacak toplamının bilançoda hatalı yer almasına sebebiyet verildiği görülmüştür.

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre; işletmenin faaliyet konusunu oluşturan mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan senetsiz alacakları 120 Alıcılar Hesabında izlenir ve senetsiz alacağın doğması ile bu hesaba borç, tahsil edilmesi halinde (ödemeler, aktarmalar ve hesaben mahsuplar dahil) alacak kaydedilir.

Ayrıca; kredi kartı ile yapılan satışlara ilişkin tutarlar 108 Diğer Hazır Değerler Hesabına borç kaydedilir.

Yapılan incelemede, Şirket tarafından yapılan 232.136.023,59.-TL tutarındaki kredi kartı ile yapılan satış tutarlarının öncelikle 120 Alıcılar Hesabının alt hesabında izlendiği ve daha sonra bu hesaptan 108 Diğer Hazır Değerler Hesabına aktarıldığı tespit edilmiştir.

Bu durum 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne aykırı olup şirketin senetsiz ticari alacaklar toplamının olduğundan fazla görünmesine neden olmaktadır.

Bu itibarla; kredi kartı ile yapılan satış tutarlarının 120 Alıcılar Hesabına kaydedilmesi uygulamasından vazgeçilmeli ve 108 Diğer Hazır Değerler Hesabına kaydedilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 9: Kredi Kartı ile Yapılan Harcamalara İlişkin Tutarların Diğer Mali Borçlar Hesabında İzlenmemesi

Şirkete ait kredi kartı ile yapılan harcamalara ilişkin tutarların Diğer Mali Borçlar Hesabı yerine Diğer Ticari Borçlar Hesabında izlendiği görülmüştür.

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Genel Tebliği'ne göre;

- "30 Mali Borçlar Hesap Grubu; kredi kurumlarına olan kısa vadeli borçlar ile kısa vadeli para ve sermaye piyasası araçları ile sağlanan krediler ve vadesine bir yıldan daha az bir süre kalan uzun vadeli mali borçların ana para taksit ve faizlerini kapsar.

- 32 Ticari Borçlar Hesap Grubu; kuruluşun ticari ilişkileri nedeniyle ortaya çıkan senetli ve senetsiz borçların kaydedildiği hesapları kapsar."

Yapılan incelemede, kredi kartı ile yapılan ödemelere ilişkin 311.665,71.-TL'nin 309 Diğer Mali Borçlar Hesabında izlenmesi gerekirken, 329 Diğer Ticari Borçlar Hesabında izlendiği tespit edilmiştir. Oysaki kredi kartı ile yapılan ödemelerde borçlanmalar kredi işlemi gibi olup kredi kuruluşlarına olan borçlanmalardır.

Bu itibarla; bundan böyle kredi kartı ile yapılan ödemelerin 329 Diğer Ticari Borçlar Hesabının alacağına değil 309 Diğer Mali Borçlar Hesabının alacağına kaydedilmesi gerekmektedir.

BULGU 10: Maddi Duran Varlık Satışından Doğan Alacakların Alıcılar Hesabında İzlenmesi

Şirketin Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubunda kayıtlı olan varlıklarının, Şirketin ticari olmayan faaliyetleri kapsamında satıldığı ve bu satışlara ilişkin alacakların 136 Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabı yerine 120 Alıcılar Hesabında izlendiği görülmüştür.

1 Sıra No.lu Muhasebe Sistemi Genel Tebliği'ne göre; 120 Alıcılar Hesabı işletmenin faaliyet konusunu oluşturan mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan senetsiz alacaklarının izlenmesi için kullanılır, 136 Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabı ise, ticari olmayıp 13 Diğer Alacaklar hesap grubunda sayılan hesaplardan herhangi birine dahil edilemeyen alacakların izlendiği hesaptır.

Yukarıda yer alan hükümlerden anlaşılacağı üzere bir şirketin esas faaliyetinden olan senetsiz alacakları alacağın kimden olduğuna bakılmaksızın 120 Alıcılar Hesabında, esas faaliyeti dışındaki maddi duran varlıkların satışından doğan alacakları ise 13 Diğer Alacaklar Hesap Grubunda yer alan 136 Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabında izlenecektir.

Ancak yapılan incelemede, Şirket'e ait olan ve 25 Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubunda izlenen demirbaşların satışından kaynaklanan 1.141.837,76.-TL'lik alacağın 136 Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabı yerine 120 Alıcılar Hesabında takip edildiği tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine Şirket tarafından, esas faaliyetlerden olmayan alacakların 136 Diğer Alacaklar Hesabında izleneceği belirtilmiştir.

Bu itibarla, bir alacak ortaya çıktığında alacağın esas faaliyetten kaynaklanıp kaynaklanmadığı değerlendirildikten sonra esas faaliyetten olmayan alacakların, borçlunun kim olduğuna göre 13 Diğer Alacaklar Hesap Grubundaki ilgili hesaba kaydedilmesi ve mali tablolarda doğru bilgilendirmenin yapılması sağlanmalıdır.

BULGU 11: Mal Alımları Nedeniyle Tedarikçilerden Alınan Katılım Bedeli Gelirlerinin Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabına Kaydedilmesi

Şirkete ürün tedarik eden firmalardan alınan katılım payı gelirlerinin doğrudan gelir kaydedilmesi gerekirken, Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabına kaydedildiği görülmüştür.

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre; 380 Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı, gelecek bilanço dönemlerine ait peşin tahsil olunan gelirlerin bir yıldan

kısa süreye ait kısımlarının izlendiği hesaptır. Peşin tahsil olunan gelirler bu hesabın alacağına kaydedilir ve ait olduğu dönemde ilgili gelir hesaplarına devredilir.

Hesabın açıklamasından anlaşılacağı üzere 380 No'lu Hesaba kayıt yapılabilmesi için peşin tahsil edilen bir gelirin olması ve bu gelirin sonraki dönemleri ilgilendirmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Şirket tarafından satış noktalarında satılmak üzere tedarik edilen ürünlerin reklamının yapılması düşüncesiyle tedarikçilerden bir defaya mahsus olarak alınan 27.560.050,00.-TL tutarındaki katılım bedeli gelirleri sanki alım miktarına veya aylara/yıllara yayılmış bir gelirmiş gibi tahsil anında sonraki aylara dağıtılmakta ve 380 Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabına kaydedilmektedir.

Söz konusu uygulama 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği kapsamında 380 No'lu Hesabına ilişkin açıklamalara uygun olmayıp, katılım payı gelirlerinin tamamının tahsil anında tek seferde gelir hesabına kaydedilmesi gerekmektedir.

BULGU 12: Nakden Yapılan Tahsilatın Alıcılar Hesabına Kaydedilmesi

Şirket tarafından işletilen yerlerde gerçekleştirilen nakit tahsilatın 120 Alıcılar Hesabına kaydedilmesi suretiyle alacak toplamının bilançoda hatalı olarak yer almasına sebebiyet verildiği görülmüştür.

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre; işletmenin faaliyet konusunu oluşturan mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan senetsiz alacakları 120 Alıcılar Hesabında izlenir ve senetsiz alacağın doğması ile bu hesaba borç, tahsil edilmesi halinde (ödemeler, aktarmalar ve hesaben mahsuplar dahil) alacak kaydedilir.

Ayrıca; tahsil olunan para tutarları 100 Kasa Hesabına borç, ödemeler ve bankaya yatırılan para tutarları alacak kaydedilir.

Ancak yapılan incelemede, Şirket tarafından yapılan 74.338.010,86.-TL tutarındaki nakit tahsilatın öncelikle 120 Alıcılar Hesabının alt hesabında izlendiği ve daha sonra bu hesaptan 100 Kasa Hesabına aktarıldığı tespit edilmiştir.

Bu durum 1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne aykırı olup şirketin senetsiz ticari alacakları toplamının olduğundan fazla görünmesine neden olmaktadır.

Bu itibarla; nakit tahsilatların 120 Alıcılar Hesabına kaydedilmesi uygulamasından vazgeçilmeli ve nakit tahsilatlar doğrudan 100 Kasa Hesabına kaydedilmelidir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İhale Yapılarak Temin Edilmesi Gereken Bazı Alımların İhalesiz Olarak Kamu İhale Kanunu'nun 3 (g) Maddesi Kapsamında Temin Edilmesi

Şirket'in açık ihale usulü ile alması gereken alımlardan bazılarını istisna kapsamında ihalesiz olarak aldığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3'üncü maddesinin (g) bendine göre; belediye şirketlerinin ticarî ve sınaî faaliyetleri çerçevesinde; doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için yapacakları, Hazine garantisi veya doğrudan bütçenin transfer tertibinden aktarma yapmak suretiyle finanse edilenler dışındaki yaklaşık maliyeti ve sözleşme bedeli 66.224.498,00.-TL'yi aşmayan mal veya hizmet alımları ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç Kamu İhale Kanunu'na tâbi değildir.

Belediye şirketleri bu bent kapsamında yapacakları istisna alımları için Kamu İhale Kurumu'ndan önceden izin alacak ve bu izinde belirtilen mal ve hizmetleri bu madde kapsamında ihalesiz olarak satın alabileceklerdir.

Örnekleme yoluyla yapılan incelemede aşağıdaki tabloda yer alan ve 3(g) istisna listesinde olmayan alımların açık ihale usulü ile satın alınması gerekirken 3 (g) maddesi kapsamında satın alındığı tespit edilmiştir.

Tablo 4: Açık İhale Usulü ile Satın Alınması Gerekirken İstisna Kapsamında Yapılan Alımlar

İşin Adı	Alım Usulü	Tutarı (TL)
Büyükada Yatak Alımı	İstisna (3-G)	440.290,00
Sigorta Poliçesi	İstisna (3-G)	762.300,69
Spor Malzemeleri Alımı	İstisna (3-G)	453.835,00
Prefabrik Ev Alımı	İstisna (3-G)	545.000,00

Şirket tarafından istisna listesinin güncellenmesi için gerekli istisna başvurularının yapılacağı belirtilmiş olup, bundan böyle yapılacak alımlarda hangi alım usulünün

kullanılacağına seçimde gerekli dikkat ve özenin gösterilmesi gerektiği ve hatalı uygulamaların ilgililer adına sorumluluk doğuracağı bilinmelidir.

BULGU 2: Atıl Vaziyette Bekletilen Taşınmaz İçin İşletme Bedeli Ödenmesi

Şirket tarafından atıl vaziyette bekletilen ve dosya içeriğinden sosyal tesis olarak kullanıma uygun olmadığı anlaşılan taşınmaz için, İBB'ye işletme bedeli ödendiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesinde; büyükşehir belediyelerinin, mülkiyet veya tasarrufları altındaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilecekleri ya da bu yerlerin işletme hakkını ortaklık payı şartını sağlayan şirketlere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın, devredebilecekleri düzenlenmiştir.

Anılan Kanun hükmüne göre; işletme devri yapılabilecek alanlar, nitelikleri itibarıyla sayıldığından, devir yapılacak yerlerin bu nitelikleri taşıması gerekmektedir.

Bu bağlamda, İBB Meclisinin 13.09.2018 tarihli ve 1387 sayılı Kararı ile 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamında Beykoz İlçesi 195 ada, 3 ve 41 no.lu parsellerde konumlu taşınmazın Şirkete 10 yıl süreyle 10.000.-TL+KDV (yıllık enflasyon oranında arttırılmak üzere) işletme devri yapılmıştır. Ancak, söz konusu taşınmaza ait dosyanın içeriğinden; binanın sıvalarının dökülmesi, çatı izolasyonlarının işlevlerini yitirmesi, mekanik ve elektrik tesisatlarının hiç olmaması gibi nedenlerle kullanılamaz halde olduğu ve dolayısıyla sosyal tesis olarak kullanılmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

Şirket, 10.12.2020 tarihinde İBB'ye gönderdiği yazı ile söz konusu taşınmazda fiili olarak hizmet vermeye başlanıncaya kadar kira artışının yapılmaması ve söz konusu taşınmazın kullanılabilir hale getirilmesini talep etmiştir. Aynı şekilde, 14.10.2022 tarihinde Şirket tarafından İBB'ye gönderilen yazı ile de söz konusu alandaki taşınmaza ait çalışmalar tamamlanıp faaliyete geçirilene dek kira tahakkuklarının dondurulmasına yönelik talepte bulunulmuştur.

Yapılan incelemede, İBB tarafından sosyal tesis olarak işletilmesi amacıyla Şirkete devredilen taşınmazın, devir tarihi üzerinden beş yıldan fazla zaman geçmesine rağmen atıl vaziyette bekletildiği, ancak söz konusu taşınmaz için İBB'ye 2023 yılı için toplam 294.312,00.-TL işletme bedeli tahakkuk ettirilerek Şirket kaynaklarında kayba neden olduğu tespit edilmiştir

Her ne kadar Şirket tarafından söz konusu taşınmazın durumu ile ilgili İBB ile çeşitli yazışmalar yapılmış olsa da uzun yıllardır kamu kaynağı niteliğindeki taşınmazın atıl vaziyette tutulması ve ayrıca işletme bedeli ödenmesi, kaynakların verimli kullanılmamasına sebebiyet vermektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine Şirket tarafından konuya ilişkin İBB'ye yazılan 10.12.2020 ve 14.10.2022 tarihli yazılardan bahsedilerek kira tahakkukunun durdurulduğu belirtilmişse de, bulguda da belirtildiği üzere 2023 yılı için söz konusu taşınmaza ilişkin kira tahakkuku yapılmıştır. Ayrıca Şirket cevabında taşınmazın kullanımına ilişkin İBB Emlak Yönetimi Dairesi Başkanlığı ile görüşmelerde bulunulacağı belirtilmiştir.

Bu itibarla, Şirketin, İBB'den işletme hakkı devri suretiyle tahsis aldığı ancak atıl vaziyette bekletilen ve sosyal tesis olarak kullanıma uygun olmadığı anlaşılan taşınmaz için yapılan işletme hakkı devrinin kaldırılmasına yönelik gerekli işlemleri yapması gerekmektedir.

BULGU 3: Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararına İstinaden Şirkete İşletme Hakkı Devredilen Yerlerin İşletme Süresinin Dolması

Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararı ile Şirkete işletme hakkı devredilen yerlerin ilgili meclis kararında öngörülen kullanım sürelerinin dolduğu, ancak yeni bir meclis kararı bulunmaksızın söz konusu alanların Şirket tarafından kullanımına devam edildiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesinde; Büyükşehir belediyelerinin, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebileceği; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebileceği hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu hükme istinaden;

13.02.2015 tarihli 312 sayılı Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararı ile; Beykoz İlçesi, Çubuklu Mahallesi, 194 ada, 49 parselde bulunan Hidiv Kasrı Köşkü'nün müştemilatı olarak kullanılan binanın BELTUR A.Ş.'ye 5 (beş) yıllığına ve aylık 5.000 TL bedel karşılığında sosyal tesis olarak kullanılmak üzere tahsisi yapılmıştır.

Aynı şekilde, 12.01.2017 tarihli 52 sayılı Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararı

ile; Üsküdar İlçesi Küçük Çamlıca Korusu 183 pafta, 31 ada, 1 parsel üzerinde bulunan sosyal tesislerin (lokanta, çay evi ve tuvaletler) aylık 36.000,00 TL+KDV bedelle ve takip eden yıllarda bir önceki yılın bedeline “Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi On İki Aylık Ortalaması” oranında artış yapılarak 5 yıl süre ile ve bizzat Şirket tarafından işletilmek şartıyla Şirket’e işletmesi devredilmiştir.

Son olarak, 15.02.2018 tarihli 208 sayılı Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararı ile de; İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından Pendik İlçesi Dedepaşa Park alanında bulunan restoran ve kafeteryanın 5 yıl süreyle ve elde edilecek yıllık cironun %8’i+KDV tutarında işletme bedelinin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığına ödemesi şartıyla BELTUR AŞ’ye işletme devri yapılmıştır.

Yapılan incelemede, söz konusu meclis kararlarına istinaden Şirket tarafından kullanılan/işletilen adı geçen alanlara ilişkin Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından öngörülen sürelerin dolduğu, yenileyici herhangi bir meclis kararı bulunmamasına rağmen bu alanların Şirket tarafından işletilmeye/kullanılmaya devam edildiği tespit edilmiştir.

Tablo 5: Meclis Kararına Göre Kullanım Süresi Dolan Taşınmazlar

Şube	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	Kira Hesabı	Tutar (TL)
Genel Müdürlük Ek Bina	13.02.2015	12.02.2020	Aylık Sabit	8.393,00
Küçük Çamlıca Korusu	12.01.2017	11.01.2022	Aylık Sabit	70.057,00
Dedepaşa	15.02.2018	14.02.2023	Yıllık Ciro %8	-

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine Şirket tarafından özetle;

- Hıdiv Kasrı Köşkünün müstemilat binasının tahsisine ilişkin 13.02.2015 tarihli 312 sayılı Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararı 13.02.2020 tarihinde dolduğu, tahsisin uzatılması için İBB’ye 2020 ve 2022 yıllarında yazı yazıldığı, 2023 yılında İBB Emlak Yönetim Daire Başkanlığı tarafından ilgili alana ilişkin 182.426,40 TL tutarında ecrimisil tahakkuk ettirildiği,

- Küçük Çamlıca Korusu ile ilgili olarak tahsis süresinin uzatılmasına ilişkin 2022 yılında İBB’ye yazı yazılarak süre uzatımı talebinde bulunulduğu,

- Dedepaşa alanının Nisan 2024 itibarıyla tahliye edildiği,

Belirtilmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, Hıdiv Kasrı Köşkünün müstemilat binasının ecrimisil karşılığı kullanımına devam edilmesi yerinde bir uygulama değildir. Mevzuat hükümleri gereği

ecrimisil bir kiralama yöntemi olmadığı gibi olağan bir taşınmaz idare yöntemi de değildir. Ecrimisil, işgale uğrayan ve işgal hali sonradan tespit edilen kamuya ait taşınmaz malın, işgalli kullanımını için fuzuli şagilden bunun bedelinin bir tazminat suretinde alınmasıdır. Öte yandan, işgal edilen taşınmaz mal için mülkiye amirine talepte bulunulması ve mülkiye amirince söz konusu taşınmazın 15 gün içinde tahliye ettirilmesi esastır.

Bu itibarla, mevzuatta yeri olmayan ve tahliye işlemine konu olabilecek, Şirket faaliyetlerinde ecrimisil karşılığı kullanılan söz konusu taşınmazın kullanımından vazgeçilmeli, mevzuat hükümlerine uygun olacak şekilde tahsis veya kiralama yoluna gidilmelidir.

Küçük Çamlıca Korusu ile ilgili olarak şu anda Şirketin söz konusu alanı kullanımı hukuki bir dayanaktan yoksun olup İBB ile yazışma yapılmış olsa dahi söz konusu alanın kullanımını meşrulaştıracak adımlar atılmaya devam edilmelidir.

Dedepaşa alanının 2024 yılında tahliye edilmesi İBB Meclisi tarafından alınmış yeni bir tahsis kararı olmadığından yerinde bir uygulamadır.

Sonuç olarak, mevzuatta yeri olmayan ve tahliye işlemine konu olabilecek, Şirket faaliyetlerinde ecrimisil karşılığı kullanılan söz konusu alanları kullanımına/işletilmesine Şirket tarafından devam edilecekse mevzuat hükümleri doğrultusunda gerekli iş ve işlemlerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Şirket Tarafından Nakit Avans Verilen Personelin Yaptıkları Harcamalarda Kişisel Kredi Kartlarını Kullanarak Avans Mahsubu Gerçekleştirilmesi

Şirket tarafından yetkileri çerçevesinde nakit avans kullanan kişilerin Şirket adına yapılan alımlarda nakit avans tutarları yerine kişisel kredi kartlarını kullanarak işlem yaptıkları ve bu harcama evrakları ile avans mahsubunu gerçekleştirdikleri görülmüştür.

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan kişilik kavramı; işletmenin sahip veya sahiplerinden, yöneticilerinden, personelinden ve diğer ilgililerden ayrı bir kişiliğe sahip olduğunu ve o işletmenin muhasebe işlemlerinin sadece bu kişilik adına yürütülmesi gerektiğini öngörmektedir.

Bu kavram uyarınca işletme personelinin işletme ile ilgili yapılan alımlarda ödemeleri bireysel kredi kartı ile yapmaları ve bu alımlara ilişkin harcama belgelerini avansların mahsubunda kullanmaları yukarıda yer alan muhasebenin temel kavramlarından kişilik kavramına aykırılık teşkil ettiği açıktır.

Örnekleme yoluyla yapılan incelemede;

- 01001816 no'lu mahsup fişi ekinde yer alan 1.140 TL'lik cam şişe su alımı,

- 01005477 no'lu mahsup fişi ekinde yer alan oto yıkama hizmet alımı,

- 00998295 no'lu mahsup fişi ekinde yer alan 168 TL, 330 TL, 94 TL, 114 TL tutarındaki alımlar,

alımı gerçekleştiren personelin şahsi kredi kartları kullanılarak yapılmıştır.

Şirket, harcama yapan kişinin yapmış olduğu harcamaya karşılık ödemeyi ne şekilde gerçekleştirdiğinin şirketin kayıtlarına bir etkisinin bulunmadığını ifade etmiş olsa da, öncelikle yukarıda yer alan açıklamalar uyarınca bu alımlar kişilik kavramına aykırıdır. Diğer taraftan kişilerin şahsi harcamalarının Şirket harcamalarına karışması gibi bir riski de bünyesinde barındırmaktadır.

Ayrıca nakit alınan avanslar için yapılan harcamalarda neden nakit tutarların kullanılmadığı, bunun yerine kişinin kendi kredi kartını kullanmayı tercih ettiği de açıklanmaya ihtiyaç duymaktadır.

Bu itibarla; nakit verilen avanslarda gerekli kontrollerin titizlikle yapılmasını sağlayıcı kontrollerin ivedilikle hayata geçirilmesi ayrıca nakit olarak verilen iş avanslarında kişilerin kendilerine ait kredi kartlarını kullanmamalarını sağlayacak tedbirlerin alınması gerekmektedir.

BULGU 5: İdarenin Vergi ve Prim Borçlarının Zamanında Yerine Getirilmemesi ve Bu Nedenle İlave Masraflara Katlanılması

Şirketin vergi ve prim borcu ödemelerini zamanında yapmadığı, bu nedenle gecikme faizi, gecikme zammı gibi ilave maliyetlere katlanmak zorunda kaldığı görülmüştür.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü maddesinde, hizmet erbabına yapılan ücret ödemeleri dolayısıyla ilgililerin gelir vergilerine mahsuben işveren tarafından gerçekleştirilecek tevkifatlara ilişkin detaylı açıklamalara yer verilmiş, 84'üncü maddesinde ise söz konusu tevkifatlar dolayısıyla muhtasar beyanname verileceği düzenlenmiştir.

Aynı Kanun'un 98'inci maddesinde, vergi tevkifatı yapmaya mecbur olanların bir ay içinde tevkif ettikleri vergileri ertesi ayın yirmi üçüncü günü akşamına kadar (Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 29.03.2019 tarihli ve 115 numaralı Sirküler gereğince yirmi

altıncı günü akşamına kadar) vergi dairesine bildirmeye mecbur olduğu, 119'uncu maddesinde ise yapılan vergi tevkifatının, vergi kesenler tarafından beyanname verecekleri ayın yirmi altıncı günü akşamına kadar bağlı buldukları vergi dairesine yatıracakları belirtilmiştir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 86'ncı maddesinde işverenlerce Kuruma verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgelerinin şekli, içeriği, ekleri, ilgili olduğu dönemi, verilme süresi ve diğer hususlar Kurum tarafından çıkarılan yönetmelikle belirleneceği hükmü yer almıştır. Mezkur maddede belirtilen hususları düzenleyen Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 102'nci maddesinde aylık prim ve hizmet belgelerinin en geç belgenin ilişkin olduğu ayı izleyen ayın 23'ünde Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderileceği, 108'inci maddesinde ise prim tutarlarının da en geç söz konusu ay sonuna kadar Kuruma ödeneceği belirtilmiştir.

Özetle; Şirket tarafından işçilerin ücretlerinden, söz konusu kişilerin gelir vergilerine mahsuben kesilen tutarlar ilgili ayı takip eden ayın 26'ncı günü akşamına kadar beyan edilip ödenmelidir. Ayrıca sosyal güvenlik primleri de benzer şekilde işçi ücretlerinden kesilmeli, Şirkete ait prim de bu tutara eklenerek belirlenen sürelerde ilgili Kuruma bildirilmeli ve ödenmelidir. Mahkeme ilamı ile belirtilen yükümlülüklerin ise geciktirilmeksizin yerine getirilmesi gerektiği açıktır.

Yapılan incelemede, Şirketin; 2023 yılı sonu itibarıyla vadesi geçmiş 15.586.626,58 .- TL sosyal güvenlik prim borcu ve 4.893.730,00.-TL vergi borcu bulunduğu, aynı zamanda 2023 yılı içerisindeki ödeme dönemlerinde vergi ve prim borçlarının süresinde ödenmemesinden dolayı 2023 yılında toplamda 4.173.620,03.-TL gecikme zammı, faiz ve benzeri ödemelere katlanmak zorunda kaldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine Şirket tarafından özetle; gerçekleştirilen sermaye artırımını ve etkin fiyat politikası ile 2024 yılı Ocak ayı itibarıyla, birikmiş vergi ve SGK borçlarının ödendiği, şirketin yapılandırma dışı ödenmemiş herhangi bir yasal yükümlülüğü bulunmadığı belirtilmiştir. Her ne kadar Şirketin yapılandırılmış yasal yükümlülükleri dışında ödenmemiş vergi ve SGK prim borçlarının bulunmadığı belirtilmişse de, bu yükümlülüklerin geç ödenmesi nedeniyle ve yapılandırılması kapsamında da gecikme zammı ve tecil faizi ödemelerine katlanılmıştır.

Bu itibarla, söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na göre gecikme faizi, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında

Kanun'a göre gecikme zammı gibi fer'i alacakların doğmasına ve Şirketin ilave mali yük altına girmesine sebebiyet vermiştir. Bu nedenle, kanunen zorunlu ödemelerin vadelerine dikkat edilmesi ve ödemelerin geciktirilmeksizin yapılması gerekmektedir.

BULGU 6: Geriye Dönük Yevmiye Kaydı Yapılması

Şirket yevmiye kayıtlarının muhasebenin temel ilkelerine aykırı olarak geriye dönük olarak değiştirildiği ve sonradan yevmiye eklendiği anlaşılmıştır.

19.12.2012 tarihli ve 28502 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ'in 6'ncı maddesine göre yevmiye defteri; kayda geçirilmesi gereken işlemlerin ilgili belge veya ispata dayanan evraktan çıkarılarak tarih sırasıyla ve madde halinde düzenli olarak yazıldığı defterdir.

Ayrıca Tebliğin 21'inci maddesi gereğince defterlere yazımlar ve diğer gerekli kayıtlar, eksiksiz, doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılır. Defterlerde kayıtlar arasında boşluk bırakılamaz ve satır atlanamaz. Ciltli defterlerde, defter sayfaları ciltten koparılamaz. Tasdikli müteharrik yapraklarda bu yaprakların sırası bozulamaz ve bunlar yırtılamaz. Kayıt edilecek işlemlerin, işin hacmine ve gereğine uygun olarak muhasebenin intizam ve vuzuhunu bozmayacak bir zaman zarfında kaydedilmesi şarttır. Kayıtlar on günden fazla geciktirilemez.

Yine Tebliğin 22'nci maddesine göre; yevmiye defteri maddelerinde yapılan yanlışlar ancak muhasebe kaidelerine göre düzeltilebilir. Bir yazım veya kayıt, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilemez ve değiştirilemez. Kayıt sırasında mı yoksa daha sonra mı yapıldığı anlaşılmayan değiştirmeler yasaktır.

Yapılan incelemede; Şirket'in üçer aylık dönemler itibarıyla yevmiye defterindeki kayıtları güncellediği, bu dönemde yevmiye numarası verdiği ve üç aylık dönem içinde geriye dönük yevmiye kayıtları yaptığı görülmüştür.

Şirket, muhasebe paket programında kayıtların yevmiye defterine değil de, yevmiye fişlerine yapıldığını, e-defter verme dönemlerinde ilgili yevmiye fişlerine yevmiye numarası verildikten sonra Gelir İdaresi Başkanlığı'nın sistemine yüklendiğini, bu süreçte sonunda 2 aylık dönemlerde geçmişe dönük yevmiye kayıtları yapıldığını ve dolayısıyla, muhasebe kayıtları resmileştikten sonra geriye dönük kayıt yapılmasının mümkün olmadığını belirtmiştir. Bu durumda geriye dönük olarak kayıt yapıldığı kabul edilmiş olmakla birlikte yevmiye kayıtlarının geriye dönük olarak değiştirebilmesine de cevaz vermemektedir.

Bu itibarla yukarıda yer alan mevzuat hükümleri uyarınca; yevmiye defterinde boşluklar bırakılarak daha sonra bunlara kayıtlar yapılmaması gerekmektedir.

BULGU 7: Şirketin Bağlı Ortaklığı Olan Büyükada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığına Faizsiz Borç Verilmesi

Şirketin, bağlı ortaklığı olan Büyükada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığı Ticari İşletmesi'ne (BYMAOTİ) faizsiz bir şekilde borç verdiği görülmüştür.

Beltur AŞ, Boğaziçi Yönetim AŞ ve İstanbul Akvaryum Turizm Ticaret Limited Şirketi arasında 05.05.2021 tarihinde iş ortaklığı sözleşmesi imzalanmış olup sözleşmeye göre Beltur AŞ'nin iş ortaklığındaki hissesi %51, Boğaziçi Yönetim AŞ'nin iş ortaklığındaki hissesi %48 ve İstanbul Akvaryum Turizm Ticaret Limited Şirketi'nin iş ortaklığındaki hissesi %1 olarak belirlenmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrasında; her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. İktisadi amaçla kurulan bir şirketin faaliyetlerini gerçekleştirirken, kuruluş amacına uygun hareket etmesi ve karlılığı daima ön planda tutması basiretli bir iş adamı gibi davranmanın bir gereğidir. Bu nedenle, bir şirketin sahip olunan ekonomik kaynaklarla kendi lehine sonuçlar doğuracak şekilde, verimliliği ön planda tutarak hukuki ve ekonomik tasarruflarda bulunması gerekmektedir. Aksi bir uygulama, yani şirketin kaynaklarını kendi lehine değil de başkasının lehine kullanması; iktisadi, ticari ve teknik icaplara uygun düşmeyeceği gibi ortaklar dışında kalan ancak, şirketin iktisadi faaliyetiyle ilgili üçüncü şahısların (alacaklılar, finansal kuruluşlar, devlet gibi) haklarına da zarar verebilir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun "Transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı" başlıklı 13'ncü maddesinin birinci fıkrasında; kurumların, ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit ettikleri bedel veya fiyat üzerinden mal veya hizmet alım ya da satımında bulunmaları halinde, kazancın tamamen veya kısmen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılmış sayılacağı belirtilerek alım, satım, imalat ve inşaat işlemleri, kiralama ve kiraya verme işlemleri, ödünç para alınması ve verilmesi, ikramiye, ücret ve benzeri ödemeleri gerektiren işlemlerin her hal ve şartta mal veya hizmet alım ya da satımı olarak değerlendirileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında ilişkili kişi; kurumların kendi ortakları, kurumların veya ortaklarının ilgili bulunduğu gerçek kişi veya kurum ile idaresi, denetimi veya sermayesi

bakımından doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunduğu ya da nüfuzu altında bulundurduğu gerçek kişi veya kurumları ifade eder şeklinde tanımlanmıştır.

Mezkûr maddenin üçüncü fıkrasında ise emsallere uygunluk ilkesinin; ilişkili kişilerle yapılan mal veya hizmet alım ya da satımında uygulanan fiyat veya bedelin, aralarında böyle bir ilişkinin bulunmaması durumunda oluşacak fiyat veya bedele uygun olmasını ifade ettiği hüküm tesis edilmiştir.

Bu bağlamda, ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak ödünç para alınması ve verilmesi işlemleri transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı sayılmaktadır.

Ortaklarına cari hesap yoluyla borç para kullandıran sermaye şirketleri yönünden bu işlem, ticari bir iş diğer bir deyimle ticari anlamda bir finans hizmetidir. Çünkü ortaklar şirketten faizsiz aldıkları ödünç paralarla finansman gereksinimlerini karşılamakta, banka veya diğer finans kurumlarından kredi temin etmek suretiyle katlanacakları bir finansman yükünden kurtulmaktadırlar. Şirket ise, işletmede atıl bulunan bir parayı ortağına borç olarak vermesi veya kullandırması nedeniyle, bu parayı çeşitli şekillerde değerlendirmek suretiyle elde edebileceği bir gelirden mahrum kalmaktadır. Bu şekilde, ortaklar şirkete ait parayı herhangi bir karşılık ödemediği takdirde, şirketler tarafından ortaklara bir menfaat sağlanmaktadır.

Yapılan incelemede, 2023 yılında muhtelif tarihlerde Şirket'in BYMAOTİ'ye 25.531.101,61.-TL borç verdiği ancak söz konusu tutarlara faiz işletmediği tespit edilmiştir.

Şirket, söz konusu adi ortaklık ile kurulduğu andan itibaren ortaklık ilişkisinin yanı sıra ticari ilişkilerinin de bulunduğunu, adi ortaklık ile yürütmüş oldukları tüm işlemlerin ticari faaliyetler kapsamında yapıldığını, aralarındaki bakiyelerin ticari alacak ve borç bakiyeleri olduğunu, adi ortaklık ile ortakları arasında finansal borç tanımına giren herhangi bir işlem bulunmadığını ifade etmiş olsa da bulgu konusu alacağın adi ortaklığa yapılan ticari faaliyetlerden olmadığı, adi ortaklık adına yapılan işlemler ve borç verme işlemlerinden kaynaklandığı değerlendirilmiş olup yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine aykırı olan uygulamanın mezkur hükümler çerçevesinde Şirket kaynaklarının etkili, ekonomik, verimli kullanılmasına ve bu bağlamda basiretli bir tacir tanımlamasına uygun hareket edilmemesine yol açtığı ayrıca konunun 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu kapsamında vergisel boyutlarının değerlendirilebilmesi adına Hazine ve Maliye Bakanlığı'na bildirilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

BULGU 8: Şirketin Vadesi Geçmiş Borçlarının Fazla Olması

Şirket'in faaliyetlerini yürütürken; mal ve hizmet alımı yaptığı firmalara, İBB'ye ve İBB İştiraklerine yüklü tutarda vadesi geçmiş borcu olduğu görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Ticari hükümlerle yasaklanmış işlemler ile mal ve hizmet tedarikinde geç ödemenin sonuçları" başlıklı 1530'uncu maddesinin ikinci fıkrasında; ticari işletmeler arasındaki mal ve hizmet tedariki amacıyla yapılan işlemlerde, alacaklının, kanundan veya sözleşmeden doğan tedarik borcunu yerine getirmiş olmasına rağmen, borçlunun, gecikmeden sorumlu tutulamayacağı hâller hariç, sözleşmede öngörülmüş bulunan tarihte veya belirtilen ödeme süresinde borcunu ödememesi halinde, ihtara gerek olmaksızın temerrüde düşeceği hüküm altına alınmıştır.

Anılan maddenin üçüncü fıkrasında da; temerrüde düşen borçlunun alacaklısının, sözleşmede öngörülen tarihten ya da ödeme süresinin sonunu takip eden günden itibaren, şart edilmemiş olsa bile faize hak kazanacağı hükmü tesis edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda, Şirketin 31.12.2023 tarihi itibarıyla ödenmemiş olan toplam borçları ve vadesi geçen borç tutarlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 6: 31.12.2023 Tarihi İtibarıyla Şirketin Borçlarına İlişkin Bilgiler

Borçlu Olunan Yer	Toplam Bakiye (TL)	Vadesi Geçen Bakiye (TL)
Hammadde Alım Firmaları	71.612.717,78	36.360.389,88
Hizmet Alım Firmaları	40.550.367,11	22.897.404,79
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	30.788.068,89	30.788.068,89
İştirakler	56.873.984,43	44.402.809,59
Toplam	199.825.138,21	134.448.673,15

Tablodan görüleceği üzere Şirket'in 31.12.2023 tarihi itibarıyla hammadde aldığı firmalara 36.360.389,88.-TL, hizmet aldığı firmalara 22.897.404,79.-TL, İBB'ye 30.788.068,89.-TL, İBB iştiraklerine 44.402.809,59.-TL olmak üzere, toplam 134.448.673,15.-TL vadesi geçmiş borcu bulunmaktadır.

Şirket'in karlılık durumu ile gelir gider yapısı göz önünde bulundurulduğunda, Şirket faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından 134.448.673,15.-TL'lik vadesi geçmiş borcun bulunması ve söz konusu borçlara ilişkin yılı içerisinde faiz ödenmemiş olsa da faiz ödenme riskinin söz konusu olmasından dolayı Şirket tarafından önlem alınması gereken bir husustur.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine Şirket tarafından özetle; Şirketin mali

yapısının daha sürdürülebilir ve hesap verebilir bir yapıya kavuşması maksadıyla çalışmaların yoğun bir şekilde devam etmekte olduğu, 2023 yılı Aralık ayında gerçekleşen sermaye artırımını ile birikmiş tüm borçların ödenmesi sürecine başlandığı ifade edilmiştir.

Bu itibarla, Şirket faaliyetlerinin sürdürülebilirliği ve faiz ödeme riski ile karşı karşıya kalınmaması açısından Şirket borçlarının temerrüde düşülmeden ödenmesi hususunda hassasiyet gösterilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: Şirket Tarafından Tedarik Edilen ve Satılan Ürün ve Mamullerde Yüksek Tutarlarda Zayi Olması, Bunun İçin Herhangi Bir Sorumluluk Tespiti Yapılmaması ve Herhangi Bir Prosedür Belirlenmemiş Olması Nedeniyle Şirketin Yüksek Miktarda Zarara Uğratılması

Kafe ve restoran sektöründe faaliyet gösteren Şirketin aldığı ilk madde ve malzemeler ile satışını yaptığı ürünlere ilişkin olarak ortaya çıkan yüksek miktarda zayıların bulunduğu, bunlara ilişkin olarak herhangi bir sorumluluk tespiti yapılmadığı ve Şirketin bu açıdan yüksek miktarda zarara uğratıldığı görülmüştür.

Şirket; esas olarak yiyecek içecek hizmeti veren kafeterya ve restoranların işletilmesi işi ile işgal etmektedir. Bu çerçevede ilk madde ve malzemeler ile ticari mallar tedarik edilmekte ve belirli işlemlerden geçirilerek satılmaktadır.

Yapılan incelemede bu süreç içerisinde çok yüksek tutara ulaşan ilk madde ve malzeme ile ürün zayılarının bulunduğu tespit edilmiştir. 2022 Ağustos – 2023 Ağustos dönemi ortaya çıkan zayıların toplam tutarı 7.053.524,00.-TL iken 2023 yılı boyunca ortaya çıkan zayıların toplam tutarı 3.793.752,00.-TL olarak gerçekleşmiştir. Şirketin yıllar içinde zarar ettiği de göz önüne alındığında bu tutarlar oldukça önemli bir miktar olarak değerlendirilmektedir.

Ayrıca bu konuya ilişkin olarak ortaya çıkan tek sorun zayı miktarları değildir. Bu zayıların nedenleri ve sorumluları hakkında bir araştırma yapılmadığı gibi bunların zayı kabul edilebilmesine ilişkin herhangi bir prosedür de (fotoğraf, komisyon kararı vb.) bulunmamaktadır.

Örnekleme yoluyla yapılan incelemede zayıların bir kısmının aşağıdaki gibi olduğu görülmüştür:

Şirketin faaliyet alanı düşünüldüğünde zayırların ortaya çıkması doğal bir durumdur. Ancak Şirket özelinde ortaya çıkan zayırların miktarı ve nedenleri göz önüne alındığında ortaya çıkan durumun vahameti de gözler önüne serilmektedir.

Ayrıca Şirket tarafından zayırların gerçek olup olmadığına ilişkin herhangi bir çalışma da yapılmamaktadır. Bunun için kurulan bir komisyon vs. bulunmadığı gibi herhangi bir prosedür de (fotoğraflama, tartıp tutanak tutma vs.) belirlenmemiştir.

Şirketin mahalli müşterek ihtiyaçları karşılamak amacıyla kurulan ve kamu kaynağı kullanan bir belediye iktisadi teşekkülü olduğu göz önüne alındığında bulgu konusu hususun önemi daha da artmaktadır.

Şirket perakende ve yeme içme sektöründe arzu edilmese de zayırlar meydana geldiğini, bunun bir teamül olduğunu, zayırlar olan ürün bedellerinin toplam ürün bedellerinin %2'sinden daha düşük olması sebebiyle kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğunu, bununla birlikte bazı ürün gruplarında zayırlar miktarlarının nispeten fazla olması nedeni ile Şirketin operasyon ekipleri tarafından bu zayırların kök sebeplerinin tespiti için araştırma çalışmalarının yürütüldüğünü belirtmiştir.

Perakende ve yeme içme sektöründe zayırlar meydana gelebileceği kabul edilmekle birlikte bunun kamusal kaynak kullanan Şirkette teamül olarak kabulünün uygun olmadığı, bulgu konusu zayırlara bakınca teamül olarak kabul edilemeyecek miktar ve boyut ve çeşitte olduğu değerlendirilmiştir.

Bu itibarla ivedilikle Şirket zayırlarına ilişkin bir yönerge hazırlanarak bu yönerge çerçevesinde işlemlerin başlatılması ve gerçeği yansıtmayan veya yansıtmaktan uzak zayırlar için ilgililerin sorumluluğuna gidilmesi gerekmektedir.

BULGU 10: Açık İhale ile Yapılması Gereken İşlerin Doğrudan Temin Yöntemiyle Kısımlara Bölünerek Yapılması

Şirket tarafından yapılan bazı mal ve hizmet alımlarının tek seferde ihale yoluyla temin edilmeyip, doğrudan temin yöntemiyle kısımlara bölünmek suretiyle gerçekleştirildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel İlkeler" başlıklı 5'inci maddesinde; İdarelerin, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında

karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu ayrıca, eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerin kısımlara bölünemeyeceği, Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulünün temel alınması gerektiği belirtilmektedir.

Anılan Kanun'un "Doğrudan Temin" başlıklı 22'nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapılacak alımlar için parasal sınırlar öngörülmüştür. 25.01.2023 tarih ve 32084 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Tebliği'ne (Tebliğ No: 2023/1) göre, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen parasal limit, büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde bulunan idareler için 431.810,00.- TL'dir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "4734 Sayılı Kanun'un 22'nci Maddesinin (d) Bendi Gereğince İhtiyaçların Temini" başlıklı 22.5'inci maddesinin 22.5.1.1 nolu bendinde; bu bentte belirlenen parasal limitlere bağlı olarak yapılacak ihtiyaç teminlerinde, piyasada yapılan fiyat araştırması sonucunda öngörülen parasal limitin aşılabacağı tespit edilmesi halinde, ihtiyacın Kanun'un ilgili hükümlerine göre ihale yoluyla temin edilmesi gerektiği düzenlemesi yapılmıştır.

Ayrıca, 4734 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesine göre açık ihale usulü ile temini gereken ihtiyacın, Kanun'un 22'nci maddesinin (d) bendi için öngörülen parasal sınırların altında kalacak şekilde, adet bazında veya aynı ihale konusu içinde yer alabilecek nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünmek suretiyle aynı Kanun'un 22'nci maddesinin (d) bendine göre temini, 4734 sayılı Kanun'un temel ilkelerine aykırılık teşkil ettiğinden, bu yönde uygulamaların sorumluluk doğuracağına Kamu İhale Genel Tebliği'nde dikkat çekilmiştir.

Örnekleme yoluyla yapılan incelemede, İdealtepe ve Büyükdere lokasyonları için doğrudan temin yöntemi kullanılarak yapılan bazı mal ve hizmet alımlarının, 2023 yılı için 431.810,00.-TL olarak belirlenen parasal sınırın altında kalacak şekilde kısımlara bölünerek gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Yukarıdaki yer alan denetim tespitine ilişkin Şirket tarafından, farklı lokasyonlarda hizmet verilmesi ve hizmet sektörünün dinamik yapısı gereği öngörülemeyen ihtiyaçların ortaya çıktığı belirtilmişse de, bulguda da belirtildiği üzere doğrudan temin parasal limitinin üzerinde gerçekleştirilen mal ve hizmetler aynı hizmet yerlerine ilişkindir. Ayrıca Şirket cevabında, bundan sonraki süreçte öngörülen ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında

karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlayacak şekilde toplu planlama yapılacağı belirtilmiştir.

Bu itibarla, önceden yapılacak planlama çerçevesinde ihale edilebilecek nitelikte olan mal ve hizmet alımlarına ilişkin iş ve işlemlerin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 11: Bazı Şirket Çalışanları ve Bunların Aile Fertleri İçin Yapılan Özel Sağlık Sigortası Bedellerinin Şirket Bütçesinden Karşılanması

Şirkette görev yapan personel ile bunların aile fertleri için özel sağlık sigortası yaptırılarak poliçe bedellerinin şirket bütçesinden karşılandığı görülmüştür.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanların, madde kapsamında sigortalı sayılacakları ifade edilmiştir. Aynı Kanun'un 60'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılanların, genel sağlık sigortalısı sayılacakları belirtilmiştir.

Buna göre, ihale kapsamında özel sağlık sigortası yaptırılan tüm personel ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişiler, 5510 sayılı Kanunu'nun 60'ıncı maddesi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılmakta ve kendileri için Sosyal Güvenlik Kurumuna genel sağlık sigorta primi ödemesinde bulunmaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Tacir olmanın hükümleri" başlıklı 18'inci maddesinde her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, kamu kaynağı kullanan Şirketin, kaynaklarını ekonomik kullanması konusunda özen yükümlülüğü de bulunmaktadır.

Yapılan incelemede, Şirket Yönetim Kurulunun 13.09.2022 tarih ve 2022/41 sayılı Kararı gereğince "Kamu kaynaklarının verimli kullanılması ve kamu yararı nedeniyle "Grup Sağlık Sigortası Hizmet Alımı İşi"nin Kamu İhale Genel Tebliği "Birden Fazla İdarenin Ortak İhtiyaçları İçin İhale Yapılması" başlıklı 97/A maddesine göre 4734 sayılı Kanunda yer alan ihale usullerini kullanarak ortak bir ihale ile karşılanması, "Koordinatör İdare" olarak İstanbul Ulaşım A.Ş. (İstanbul Ulaşım Hizmetleri ve Araç Kiralama AŞ) ile ortak alım protokolü imzalanması, çıkılacak ortak alım ihalesi için "Taraf İdare" başvurusu yapılması, Koordinatör İdare tarafından yapılan ihale sonucunda ihale üzerinde kalan istekli ile sözleşme imzalanması

ve diğer tüm iş ve işlemlerin yapılması için Genel Müdürlüğe yetki verilmesi yönünde karar verildiği görülmüştür.

Bu kapsamda, 15.09.2022 tarihinde İstanbul Ulaşım A.Ş. ile ortak alım protokolü imzalanmış olup 22.12.2022 tarihinde ise 01.01.2023-31.12.2023 dönemini kapsayan “Grup Sağlık Sigortası Hizmeti Alım İşi”ne ilişkin sözleşme 1.045.250,00.-TL + KDV bedelle Şirket ile RAY Sigorta A.Ş. arasında akdedilmiştir. Söz konusu ihale kapsamında Şirket personeli 45 kişi, personel eşleri 33 kişi, personel çocukları 35 kişi olmak üzere toplam 113 kişi için 2023 yılında özel sağlık sigortası yaptırıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; Şirketin Personel Yönetmeliği’nde özel sağlık sigortasından yararlanacak personele ve bunların aile fertlerine yer verildiği ve ödemenin bu kapsamda yapıldığı belirtilmiş, ayrıca 213 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun (GVK) 89’uncu maddesinin özel sağlık sigortası yaptırılmasını teşvik amacıyla getirilen bir düzenleme olduğu ve bu düzenleme ile mükellefin kendisi veya eş ve çocukları adına yaptırılan çeşitli adlar altındaki sigorta poliçe bedellerini belli oranlar dahilinde gelir vergisi matrahından indirmesine imkan sağlandığı, dolayısıyla Şirketin yaptığı çalışmanın söz konusu yasa ile de uyumlu olduğu ve üst düzey yöneticiler için bir motivasyon kaynağı teşkil ederek çalışmalarında Şirketin menfaatine olacak şekilde daha etkin ve verimli olmalarına imkan sağladığı, bu gerekçeler ile bulguda bahsi geçen çalışanlar ve aile fertleri için özel sağlık sigortası yaptırıldığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar Şirket tarafından, GVK hükmü ile çalışanlar ve bunların aile fertleri adına özel sağlık sigortası yaptırılmasının teşvik edildiği belirtilmiş olsa da; Kanun’da yapılan düzenlemenin amacı, kamu kaynağı kullanılarak özel sağlık sigortası yaptırılmasına yönelik olmayıp, özel sağlık sigorta poliçe bedellerinin çalışanların gelir vergisi matrahından indirilmesine yöneliktir.

Ayrıca, Şirket tarafından çalışanlarına sağlanan özel sağlık sigortasının çalışanların motivasyonunu artırmak suretiyle Şirkete olan katkılarını arttıracakları belirtilmişse de; adına poliçe düzenlenen her bir şirket çalışanı ve bunların aile fertleri, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 60’ıncı maddesi kapsamında genel sağlık sigortalısıdır ve kendileri için işveren tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna genel sağlık sigorta primi ödemesinde bulunmaktadır.

Sonuç olarak, ödenen SGK primleri ile personelin alacağı sağlık hizmetlerinin Devletin

sunmuş olduğu standartlar çerçevesinde karşılandığı dikkate alınarak, bu standartlar dışında alınmak istenen sağlık hizmet giderlerinin kamu kaynakları ile karşılanmaması ve hiçbir şirket çalışanı ve aile ferdi için özel sağlık sigortası giderlerinin Şirket kaynaklarından ödenmemesi gerekmektedir.

BULGU 12: Yönetim Kurulu Toplantılarına Katılmayan Yönetim Kurulu Üyelerine Huzur Hakkı Ödenmesi Sebebiyle Şirketin Zarara Uğratılması

Şirket yönetim kurulu üyelerinden bazılarının yönetim kurulu toplantılarına katılmadıkları halde yönetim kurulu huzur hakkı aldıkları ve şirketin zarara uğratıldığı görülmüştür.

Şirket Yönetim Kurulu üyelerinin bazılarının 2023 yılında katılması gereken toplantılar ile katılmadıkları toplantılar ve bu toplantılar için aldıkları huzur hakları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7: Yönetim Kurulu Üyeleri ve Katıldıkları Toplantı Sayıları

Sıra No	Yönetim Kurulu Üyesi	Katılması Gereken Toplantı Sayısı	Katıldığı Toplantı Sayısı	Huzur Hakkı Aldığı Toplantı Sayısı
1	XX	22	0	22
2	XX	20	7	20
3	XX	9	2	9
4	XX	20	10	20
5	XX	22	6	22
6	XX	20	0	20
7	XX	22	15	22

Yukarıda yer alan tablodan görüleceği üzere; yönetim kurulu üyelerinden bazıları görevli oldukları süre içerisinde birçok toplantıya katılmamış ancak bu toplantılar için huzur hakkı almıştır. Örneğin, Yönetim Kurulu Üyesi İ.Ç. 2023 yılında görev süresince yapılan 20 adet toplantının hiçbirine katılmamasına karşın tamamı için huzur hakkı almıştır. Yine M.U yapılan 22 adet toplantının hiçbirine katılmamasına karşın tamamı için huzur hakkı almıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 394'üncü maddesine göre; yönetim kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kârdan pay ödenebilir.

Ayrıca Mezkûr Kanun'un 365'inci maddesine göre anonim şirket; yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur. Buradan hareketle; yönetim kurulu toplantılarına katılmayan bir yönetim kurulu üyesinin (özellikle de temsil yetkisi olmayanların), yönetim fonksiyonunu yerine getirebildiğini söylemek mümkün olamayacaktır.

Yargıtay 23'üncü Hukuk Dairesi bir kararında¹ davaya konu dönem içerisinde yönetim sorumluluğu ve temsil yetkisi bulunmayan ve yönetim kurulu toplantısına katılmamış olan davacının huzur hakkı alacağı bulunduğu kabulü mümkün bulunmadığını ifade etmiştir.

Şirket cevabında, yönetim kurulu üyelerinin mali ve yönetsel birtakım sorumluluklarının bulunduğu, yönetim kurulu üyelerine üstlenmiş oldukları tüm bu sorumluluklar ve risklerin karşılığı olarak huzur hakkı ödemesi yapıldığı, 6102 sayılı Yeni TTK'nın 394'üncü maddesinin; Yönetim kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kârdan pay ödenebilir şeklinde yeniden düzenlendiği, dolayısıyla yeni TTK'nın lafzında her toplantı günü için bir ücret verilir ifadesinin kaldırıldığı, Yönetim Kurulu üyelerinin huzur haklarının Genel Kurul Kararı ile aylık net olarak belirlendiği, Yönetim Kurulu toplantılarında bulunarak imza etme fonksiyonlarının ötesinde görev ve sorumlulukları sabit olan Yönetim Kurulu Üyelerinin, ilgili bulguda belirtildiği üzere yönetim kurulu toplantılarında bulunmayarak imzalarının yer almaması nedeni ile kendilerine ödenen huzur haklarının Şirkete geri kazandırılmasına ilişkin eleştiriye mevzuatsal, doktriner ve içtihat açısından olumlu karşılamadıkları ifade edilmiştir.

6102 sayılı Kanun'un 374'üncü maddesine göre genel olarak yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir.

Bu hüküm kapsamında alınacak kararların alınacağı yer pek tabidir ki yönetim kurulu toplantılarıdır. Bu toplantılara neredeyse hiç katılmayan yönetim kurulu üyelerinin özellikle de kamusal sermayesi olan bir belediye şirketinde kendisinden beklenen görevleri tam anlamıyla yerine getirdiğini söylemek de pek mümkün olamayacaktır.

Ayrıca bulguda huzur haklarının ödenmesinin toplantı başına veya aylık olarak ödenmesi eleştirilmemiş olup, temel eleştiri konusu alınan huzur hakkı ücreti karşısında hiç bir toplantıya katılmayan yönetim kurulu üyelerinin varlığıdır. Yönetim kurulu, kurul halinde faaliyet gösteren bir yapıdır. Dolayısıyla bu yapıyı oluşturan üyelerin kurul toplantılarına katılmaları bir gerekliliktir.

Bu itibarla; Şirketi yönetme görevi olan yönetim kurulu üyelerinin toplantıya katılımlarında gerekli özen yükümlülüklerini yerine getirmelerini sağlanması, ayrıca toplantıya

¹Y.23.HD. 24.10.2011 T. E.2011/178, K.2011/1235.

katılmadıkları halde ödenen huzur haklarının şirkete geri kazanılması için gerekli işlemlerin ivedilikle yapılarak şirket zararlarını telafi edici önlemlerin alınması gerekmektedir.

BULGU 13: Bazı Mal veya Hizmet Alım İşlerinde Denetim, Muayene ve Kabul İşlemlerinin Yapılmaması

Şirket'in bazı mal veya hizmet alımlarında denetim, muayene ve kabul işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

Şirket, doğrudan temin alım yöntemini tercih ettiği mal, hizmet veya yapım işlerini sözleşmeye bağlamış ve sözleşmesinde denetim, muayene ve kabul öngörmüşse muayene ve kabul işlemlerinin sözleşme hükümleri çerçevesinde yürütülmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Şirket'in istisna kapsamında veya doğrudan temin kapsamında sözleşmeye bağladığı ve sözleşmesinde veya şartnamesinde muayene ve kabul işlemlerinin İdare tarafından kurulacak muayene ve kabul komisyonunca yapılacağı belirtilmiş olup ilgili komisyonun kurulmadığı ve işlemlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine Şirket, bulgu konusu mal ve hizmet alımlarının genellikle istisna kapsamındaki alımlardan oluştuğunu, sözleşmede kontrol teşkilatlarına yer verildiğini ancak fiilen oluşturulmadığından ve bundan böyle mevzuata uygun şekilde ve zamanında oluşturulması için gerekli hassasiyetin gösterileceğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak, muayene ve kabul komisyonlarının mevzuata uygun şekilde ve zamanında oluşturulması ile bu komisyonların üzerlerine yüklenen görevleri eksiksiz olarak yapmasının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 14: Şirketin Hizmet Sunumunda Kullandığı Bazı Taşınmazları Ecrimisil Karşılığı Kullanması ve Şirket Tarafından Yasal Süresinde Peşin Ödeme Yapılmamasına Rağmen İndirimli Tahakkuk Kayıtları Yapılması

Şirketin, İBB'nin mülkiyetinde olan yirmi adet taşınmazı ecrimisil karşılığı kullandığı ve bu taşınmazların ecrimisil bedellerine ilişkin kayıtların hatalı olduğu görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesi gereği, belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılmakta ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanmaktadır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Ecrimisil ve tahliye" başlıklı 75'inci maddesinin birinci fıkrasında aynen;

"Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malları ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz malların, gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, fuzuli şağilden, bu Kanununun 9 uncu maddesindeki yerlerden sorulmak suretiyle, idareden taşınmaz ve değerlendirme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenir. Ecrimisil talep edilebilmesi için, Hazinenin işgalden dolayı bir zarara uğramış olması gerekmez ve fuzuli şağilin kusuru aranmaz." hükmü tesis edilmiştir.

Anılan maddenin ikinci fıkrasında ise ecrimisile itiraz edilmemesi halinde yüzde yirmi, peşin ödenmesi halinde ise ayrıca yüzde onbeş indirim uygulanacağı, ecrimisilin fuzuli şağil tarafından rızaen ödenmemesi halinde ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunacağı belirtilmiştir.

Aynı maddenin dördüncü fıkrasına göre de, işgal edilen taşınmaz malın; idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülki amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilmesi gerekmektedir.

Ayrıca 336 Sıra No.lu Milli Emlak Genel Tebliği'nin "Ecrimisilde indirim" başlıklı 11'inci maddesine göre; İlgilisine tebliğ edilen ve itiraz süresi olan otuz günü geçmeyen ecrimisillere itiraz edilmemesi şartıyla yüzde yirmi, ödeme süresi içerisinde yapılan peşin ödemelerde yüzde onbeş, indirim uygulanmaktadır. Ayrıca ecrimisil ihbarnamesinin ilgisine tebliğ tarihinden itibaren otuz günlük ödeme süresi içerisinde; düzeltme talebinde bulunulmak suretiyle itiraz edilmemekle birlikte süresinde ödenmediğinden tahsili için vergi dairelerine veya gelir servislerine intikal ettirilene sadece yüzde yirmi, oranında indirim uygulayabilecektir.

Yapılan incelemede, 31.12.2023 tarihi itibarıyla detayı aşağıdaki tabloda gösterilen İBB'ye ait taşınmazların Şirket tarafından ecrimisil karşılığı kullanıldığı, aynı zamanda ecrimisil bedellerinin yasal süre içerisinde peşin ödenmesi gibi bir durum olmamasına karşın bu bedellerin yüzde onbeş indirimli olarak Şirket'in kayıtlarında tahakkuk ettirildiği tespit edilmiştir.

Tablo 8: Ecrimisil Karşılığı Kullanılan Taşınmazlar

Şube	Başlangıç Tarihi	İşgali Alanın Yüzölçümü	Aylık Ecrimisil Bedeli (TL)

Dalyan Parkı	01.10.2020	20m ²	2.240,03
Moda İnci Burnu	01.10.2020	20m ²	3.050,92
Göztepe Park	01.10.2020	72,30m ²	11.029,08
Tuzla Mini	01.09.2021	922m ²	3.097,96
Haydarpaşa Mini	01.09.2021	57,40m ²	1.285,78
Kartal Mini	01.09.2021	8m ²	1.792,02
Gazshane Restouran/Dondurma	01.09.2021	958,50m ²	17.176,55
Maçka-1	10.08.2021	11,76m ²	3.292,84
Maçka 2	10.08.2021	21,94m ²	6.143,28
Esenyurt	01.02.2022	124,96m ²	10.496,78
Mecidiyeköy Mini	01.09.2021	16,80m ²	4.704,06
Bebek Kafe	01.08.2022	17,20m ²	4.816,06
Florya Sahil	01.08.2022	18m ²	5.040,07
Ümraniye Mini	17.09.2022	145,65m ²	16.313,02
Fişekhane	17.11.2022	18 m ²	8.775,00
Bayrampaşa Mini	01.07.2022	36,05m ²	4.037,66
Haciosman Kent Ormanı	01.07.2021	331,35 m ²	18.555,85
Ayazağa Mini	15.12.2022	16 m ²	20.800,00
Baruthane	01.09.2021	22,90 m ²	11.163,75
Tost Üretim	01.06.2021	439,06 m ²	20.899,53

Mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, ecrimisil bir kiralama yöntemi olmadığı gibi olağan bir taşınmaz idare yöntemi de değildir. Ecrimisil, işgale uğrayan ve işgal hali sonradan tespit edilen kamuya ait taşınmaz malın, işgalli kullanımı için fuzuli şagilden bunun bedelinin bir tazminat suretinde alınmasıdır. Öte yandan, işgal edilen taşınmaz mal için mülkiye amirine talepte bulunulması ve mülkiye amirince söz konusu taşınmazın 15 gün içinde tahliye ettirilmesi esastır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından ecrimisil tahakkuklarının İBB Emlak Yönetim Dairesi Başkanlığı tarafından yapılarak Şirkete ileildiği, tahakkuk edilen ecrimisillerden ödenmesi gerekenlerin yasal süreleri içinde ödendiği, itiraza konu olanlar için de itirazların süresi içinde yapıldığı belirtilmişse de, bulguda Şirket tarafından ödenmediği halde erken ödeme indirimi düşülerek tahakkuk kaydı yapılan ecrimisiller konu edilmektedir.

Sonuç olarak, mevzuatta yeri olmayan ve tahliye işlemine konu olabilecek, Şirket faaliyetlerinde ecrimisil karşılığı kullanılan taşınmazların kullanımından vazgeçilmeli, yasal sürede ödemesi yapılmamış olan ecrimisil bedellerine uygulanan peşin ödeme indirimlerinin kaldırılması gerekmektedir.

BULGU 15: Muhasebe Yevmiye Kayıtlarının Geçmişe Dönük Olarak Silinmesi

Yevmiye kayıtlarının incelenmesi neticesinde, yapılmış olan yevmiye kayıtlarının daha sonraki zamanlarda silindiği, bu yevmiye kayıtlarının yerine başka yevmiye kayıtlarının kullanıldığı anlaşılmıştır.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun;

- “Yanlış kayıtların düzeltilmesi” başlıklı 217’nci maddesine göre; yevmiye defteri maddelerinde yapılan yanlışlar ancak muhasebe kaidelerine göre düzeltilebilir. Diğer bilumum defter ve kayıtlara rakam ve yazılar yanlış yazıldığı takdirde düzeltmeler ancak yanlış rakam ve yazı okunacak şekilde çizilmek, üst veya yan tarafına veyahut ilgili bulunduğu hesaba doğrusu yazılmak suretiyle yapılabilir. Defterlere geçirilen bir kaydı kazımak, çizmek veya silmek suretiyle okunamaz bir hale getirmek yasaktır.

- “Boş satır bırakılamayacağı, sayfaların yok edilemeyeceği” başlıklı 218’inci maddesine göre; defterlerde kayıtlar arasında usulen yazılmaya mahsus olan satırlar, çizilmeksizin boş bırakılamaz ve atlanamaz. Ciltli defterlerde, defter sayfaları ciltten koparılamaz. Tasdikli müteharrik yapraklarda bu yaprakların sırası bozulamaz ve bunlar yırtılamaz.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinden açıkça görüleceği üzere bir yevmiye kaydı yapıldıktan sonra bunla ilgili yapılacak düzeltme işlemi ancak yeni bir yevmiye maddesi ile yapılabilecektir.

Ancak yapılan incelemede; düzenlenmiş olan yevmiye kayıtlarının daha sonra silindiği, bunların yerine başka yevmiye kayıtları yapıldığı tespit edilmiştir. Örneğin 31.03.2023 tarihli ve 01002008 numaralı yevmiye düzenlendikten sonra 05.04.2023 tarihinde silinmiş ve yerine 01002058 numaralı yevmiye düzenlenmiştir.

Şirket, muhasebe paket programında kayıtların yevmiye defterine değil de, yevmiye fişlerine yapıldığını, e-defter verme dönemlerinde ilgili yevmiye fişlerine yevmiye numarası verildikten sonra Gelir İdaresi Başkanlığı'nın sistemine yüklendiğini, bu süreçte sonunda 2 aylık dönemlerde geçmişe dönük yevmiye kayıtları yapıldığını ve dolayısıyla, muhasebe kayıtları resmileştikten sonra geriye dönük kayıt silinmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir. Bu durumda geriye dönük olarak kayıtların silindiği kabul edilmiş olmakla birlikte yevmiye kayıtlarının geriye dönük olarak silinebilmesine de cevaz vermemektedir.

Şirket tarafından bu uygulama mevzuata açıkça aykırı olup şirketin muhasebe sisteminin güvenilirliğini önemli ölçüde olumsuz etkilemektedir. Bu itibarla şirketin kullandığı muhasebe programlarının geçmişe dönük kayıt yapılması, yevmiyelerin silinmesi gibi Kanuna aykırı uygulamalara izin vermeyecek özelliklerde tasarlanması gerekmektedir.

BULGU 16: Finansal Kiralama İşlemleri İçin Meclis Kararı Alınmaması ve Ek Mali Külfete Katlanılması

Şirketin, borçlanma mahiyetinde olan finansal kiralama işlemleri için meclis kararı alınmadığı ve ilave maliyetlere katlandığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Borçlanma" başlıklı 68'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarının, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamayacağı, bu miktarın büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanacağı hükmü tesis edilmiştir.

Aynı maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde ise; belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam yüzde onunu geçmeyen iç borçlanmayı belediye meclisinin kararı; yüzde onunu geçen iç borçlanma için ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın onayı ile yapabileceği hükmü tesis edilmiştir.

6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde finansal kiralama; bir finansal kiralama sözleşmesine dayalı olmak koşuluyla, bu Kanun veya ilgili mevzuatı uyarınca yetkilendirilen kiralayan tarafından finansman sağlamaya yönelik olarak bir malın mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi; kiracıya kira süresi sonunda malın rayiç bedelinden düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınması; kiralama süresinin malın ekonomik ömrünün yüzde sekseninden daha büyük bir bölümünü kapsaması veya finansal kiralama sözleşmesine göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerlerinin toplamının malın rayiç bedelinin yüzde doksandan daha büyük bir değeri oluşturması hâllerinden

herhangi birini sağlayan kiralama işlemi şeklinde tanımlanmıştır.

Söz konusu finansal kiralama işlemlerinin bir finansman aracı olarak kullanıldığı ve niteliği itibarıyla bir borçlanma aracı olduğu açıktır. Şöyle ki; finansal kiralamaya konu olan işlem finansal kiralama sözleşmesine bağlanmakta, ödeme planı oluşturulmakta, söz konusu ödeme planı vade içermekte (kira vadesi), vadesi gelen tutarlar anaparanın üzerine faiz işletilerek finansmandan yararlanan tarafça ödenmektedir.

Ayrıca, Tek Düzen Hesap Planında 301/401 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar “Mali Borçlar” altında düzenlenmiştir. Vade yapısına göre kiracıların finansal kiralama yapanlara olan ve vadesi bir yılı geçmeyen borçlarının izlendiği hesap olarak 301 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar, vadesi bir yılı aşan borçlarının izlendiği hesap olarak da 401 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar hesabı ihdas edilmiştir.

Yapılan incelemede, Şirketin 2023 yılı içerisinde finansal kiralama yöntemiyle borçlandığı ancak söz konusu borçlanma işlemleri gerçekleştirilirken İBB Meclis kararının alınmadığı görülmüştür. Öte yandan, söz konusu finansal kiralama sözleşmeleri gereği Şirketin ekstra faiz yükümlülüğüne girdiği ve bundan kaynaklı olarak ilave KDV maliyetine katlandığı tespit edilmiştir.

Şirket tarafından finansal kiralama yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen sözleşmeler gereği ödenen tutarlar ve katlanılan ilave maliyetler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 9: 2023 Yılında Yapılan Finansal Kiralama Sözleşmelerine İlişkin Bilgiler

Finansal Kiralama Sözleşme Numarası	Anapara	Faiz	KDV'siz Kira (TL)	KDV'li Kira (TL)
2281701 No'lu Sözleşme (Mutfak Gereçleri)	272.028,51	109.996,00	382.024,51	385.844,81
2281702 No'lu Sözleşme (Mutfak Gereçleri)	59.537,80	24.547,32	84.085,12	91.928,86
2281703 No'lu Sözleşme (Mutfak Gereçleri)	56.911,01	23.501,56	80.412,57	95.955,85
2281704 No'lu Sözleşme (Mutfak Gereçleri)	289.567,72	119.402,27	408.969,99	488.042,46
2347301 No'lu Sözleşme (IT Ekipmanları)	1.777.000,00	708.189,53	2.485.189,53	2.976.015,04
2359801 No'lu Sözleşme (Derin Donurucu)	655.977,98	177.015,54	832.993,52	999.592,20
Toplam	3.111.023,02	1.162.652,22	4.273.675,24	5.037.379,22

Tablo 10: 31.12.2023 Tarihi İtibarıyla Finansal Kiralama Sözleşmeleri Kapsamında Ödenen Tutarlar

Finansal Kiralama Sözleşme Numarası	Anapara	Faiz	KDV'siz Kira (TL)	KDV'li Kira (TL)
2281701 No'lu Sözleşme (Mutfak Gereçleri)	140.127,51	84.539,53	224.667,04	226.913,74
2281702 No'lu Sözleşme (Mutfak Gereçleri)	30.322,54	18.724,97	49.047,51	52.971,31
2281703 No'lu Sözleşme (Mutfak Gereçleri)	28.958,40	17.915,74	46.874,14	55.311,45
2281704 No'lu Sözleşme (Mutfak Gereçleri)	146.309,83	91.818,55	238.128,38	280.991,48
2347301 No'lu Sözleşme (It Ekipmanları)	492.825,86	335.503,98	828.329,84	987.783,35
2359801 No'lu Sözleşme (Derin Donurucu)	267.759,30	109.063,18	376.822,48	452.186,97
Toplam	1.106.303,44	657.565,95	1.763.869,39	2.056.158,30

Buna göre; Şirket tarafından finansal kiralama sözleşmeleri nedeniyle 2023 yılı içinde 1.106.303,44.-TL anapara ödemesi, 657.565,95.-TL faiz ödemesi yapılmış olup söz konusu ödemelerin KDV yüküyle birlikte Şirkete maliyeti 2.056.158,30.-TL olmuştur.

31.12.2023 tarihi itibarıyla Şirketin KDV yüküyle birlikte ödenmemiş toplam 2.981.220,92.-TL (5.037.379,22.-TL - 2.056.158,30.-TL = 2.981.220,92.-TL) borcu bulunmaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; 5393 sayılı Kanun'un 68'inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinden bahsedilmiş, finansal kiralama işleminin banka kredisi gibi bir borçlandırıcı işlemi olmadığı orta ve uzun vadeli yatırımların finansmanında kullanılan bir satınalma yöntemi olduğu, bu nedenle finansal kiralama işlemlerinde meclis kararı alınmasına gerek bulunmadığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar Şirket tarafından finansal kiralama işleminin bir borçlanma yöntemi olmadığı, satınalma yöntemi olduğu ifade edilmiş olsa da bulguda da ortaya konulduğu üzere finansal kiralama özünde; finansal kiralama sözleşmesine bağlanan, ödeme planı oluşturulan, söz konusu ödeme planı vade içeren (kira vadesi), vadesi gelen tutarlar anaparanın üzerine faiz işletilerek finansmandan yararlanan tarafça ödenen niteliği itibarıyla bir borçlanma/finansman aracıdır. Ayrıca, Tek Düzen Hesap Planında 301/401-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar “Mali Borçlar” altında düzenlenmiştir.

Sonuç olarak, niteliği itibarıyla bir iç borçlanma aracı olan finansal kiralama işlemlerinin gerçekleştirilebilmesi için en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin yeniden değerlendirilme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam %10'unu geçmeyen iç borçlanmalarda uygulanan mevzuat hükmü gereğince belediye meclis kararının alınması gerekmektedir.

BULGU 17: Genel Müdürün Yetkisi Olmamasına Rağmen Belli Kişilere Satış İndirimi Uygulaması

Yapılan incelemede Şirket Genel Müdürü tarafından yapılan duyuruda, şirketin sunmuş olduğu hizmetlerden bazı kesimlerin indirimli olarak faydalanacağını ilan ettiği ancak Genel Müdürün söz konusu indirim yapmasına ilişkin Şirket Yönetim Kurulundan alınmış bir yetki devri bulunmadığı görülmüştür.

Şirket'in 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 367 ve 371'inci maddeleri ile şirket esas sözleşmesinin 8'inci maddesine dayanarak çıkardığı 30.11.2021 tarihli ve 2021/01 sayılı İç

Yönergesi incelenmiş ve Genel Müdürün bizzat kendisinin şirketin satışlarına ilişkin olarak belirli kesimlere indirimli satış yetkisi veren bir hükme rastlanılmamıştır.

Ancak 15.09.2021 tarihli ve 03/21-318 sayılı Duyuru başlıklı yazıda Genel Müdürün örneğin;

- İBB, İETT, İSKİ ve diğer İBB'ye balı iştirak şirketi çalışanlarının (%20),
- İBB Meclis Üyelerinin (%20),
- Özel Beltur Kart indirim sahipleri (%20),
- Milletvekillerinin (%20),
- İstanbul Mahalle Muhtarlarının (%20),
- İstanbul'da gönüllüleri ve İstanbul'da bulunan kamu hastaneleri personelinin (%20),
- Beltur A.Ş. personelinin (%30),

Şirket satışlarından indirimli olarak faydalanacağı belirtilmiştir.

Yukarıda da belirtildiği üzere Şirket Yönetim Kurulu tarafından Genel Müdüre indirim yapabileceğine ilişkin verilmiş bir yetki devri bulunmamaktadır. Böyle bir yetki devrinin bulunmaması alınmış indirim kararlarının hukuki dayanaktan yoksun olmasına yol açmakta ve yetkisiz karar Şirket zararlarının artmasına neden olmaktadır.

Şirket pazarlama faaliyetlerinin Şirketin Genel Müdürlük yetkisi ile belirlenerek uygulamaya alınmasına ilişkin olarak İç Yönerge doğrultusunda gerekli kurumsal uyum işlemlerinin tamamlanacağını belirterek bulguya iştirak etmiştir.

Bu itibarla Şirket satışlarından indirimli yararlanacak kişilere ilişkin olarak Genel Müdürün tek başına almış olduğu kararın iptal edilmesi ve bundan sonra yapılacak işlemlerde Kanunlara ve alt düzenlemelere uygun bir şekilde hareket edilmesini sağlayıcı önlemlerin alınması gerekmektedir.

BULGU 18: Caddebostan, Menekşe ve Florya Güneş Plajının Hukuki Bir Dayanak Olmaksızın Şirket Tarafından İşletilmesi

2020 yılı Haziran ayından bu yana Caddebostan, Menekşe ve Florya Güneş plajlarının işletme hakkının devri ya da kira sözleşmesi gibi bir hukuki bir dayanak olmaksızın Şirket

tarafından işletildiği ve gelir elde edildiği, bu plajlardan bazıları için tasarruf veya mülkiyet sahiplerine herhangi bir ödemede bulunulmadığı görülmüştür.

İBB Meclisinin 10.06.2015 tarihli ve 899 sayılı Kararı ile mülkiyeti/tasarrufu İBB'ye ait olan sosyal tesislerden; Florya Güneş Plajı, Menekşe Plajı, Caddebostan Plajı ve Kararda zikredilen diğer plajların işletmesini 5 yıl süreyle ve elde edilecek cironun %5'i+KDV oranında İBB'ye bedel ödenmesi kaydıyla o dönemde Belediye iştirakleri arasında yer alan Sağlık AŞ'ye 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamında sosyal tesis olarak devredilmiştir.

Sonrasında, İBB Meclisi tarafından söz konusu alanların işletilmesi ile ilgili herhangi bir karar alınmamıştır. Kaldı ki, söz konusu plajların yer aldığı taşınmazların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün mülkiyeti veya tasarrufunda olma durumu da söz konusu olabilecektir. Nitekim yukarıda zikredilen plajlardan olan Menekşe Plajının yer aldığı alanla ilgili olarak İstanbul Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Avrupa Yakası Milli Emlak Dairesi Başkanlığı 2021 ve 2023 yılında (27.09.2021, 25.05.2023, 07.11.2023 tarihlerinde) Şirket'e ecrimisil ihbarnamesi göndermiştir.

Yapılan incelemede, Caddebostan Plajı, Menekşe Plajı ve Florya Güneş Plajının hukuki bir dayanak olmaksızın 2020 yılı haziran ayından bu yana fiilen Şirket tarafından işletildiği ve bu kapsamda detayı aşağıda görüleceği üzere toplam 41.337.804,44.-TL gelir elde edildiği (giriş ücreti, büfe, şezlong vb.), söz konusu taşınmazlardan Menekşe Plajı için ecrimisil tahakkuk ettirilmekle beraber diğer yerler için tasarruf veya mülkiyet sahiplerine herhangi bir ödeme (kira, ecrimisil vb.) yapılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 11: 2020, 2021, 2022 ve 2023 Yıllarında Caddebostan, Menekşe ve Florya Güneş Plajından Elde Edilen Gelirler

Yılı	Lokasyon	Toplam Gelir (TL)
2020	Caddebostan Plajı	1.104.015,27
	Güneş Plajı	3.142.211,55
	Menekşe Plajı	145.817,51
2021	Caddebostan Plaj 1-A	250.508,01
	Caddebostan Plaj 1-B	318.650,55
	Caddebostan Plaj 2-A	530.070,23
	Caddebostan Plaj 2-B	89.073,24
	Caddebostan Plaj 3	262.203,07
	Florya Güneş Plajı	5.599.370,34
	Menekşe Plajı	176.257,49
2022	Caddebostan Plaj 1-A	630.470,12
	Caddebostan Plaj 1-A Giriş	546.304,64

	Caddebostan Plaj 1-B	789.658,02
	Caddebostan Plaj 1-B Giriş	452.772,75
	Caddebostan Plaj 2-A	396.451,89
	Caddebostan Plaj 2-B	941.249,38
	Caddebostan Plaj 3	283.412,69
	Güneş Plajı	7.778.582,62
	Güneş Plajı Giriş	6.197.672,31
	Menekşe Plajı	392.953,98
2023	Büyükçekmece Plaj	705.921,29
	Caddebostan Plaj 1-A	1.268.097,13
	Caddebostan Plaj 1-A Giriş	1.172.673,58
	Caddebostan Plaj 1-B	1.617.778,91
	Caddebostan Plaj 1-B Giriş	776.689,19
	Caddebostan Plaj 2-A	1.084.352,18
	Caddebostan Plaj 2-B	1.831.077,42
	Caddebostan Plaj 3	1.213.713,15
	Caddebostan Plaj 3 Dondurma	345.295,01
	Güneş Plajı	51.289,16
	Güneş Plajı Giriş	48.371,19
	Menekşe Plajı	1.194.840,57
Genel Toplam	41.337.804,44	

Şirket 2020, 2021, 2022 ve 2023 yıllarında Caddebostan, Menekşe ve Florya Güneş Plajından 41.337.804,44.-TL gelir elde etmiştir. 2020 yılı haziran ayından bu yana fiilen Şirket tarafından işletilen ve bu kapsamda gelir elde edilen söz konusu plajların kira vb. hukuki bir dayanak olmaksızın ve bu yerlerden bazıları için tasarruf veya mülkiyet sahiplerine herhangi bir ödeme yapılmadan kullanımı mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine Şirket tarafından özetle; bulguya konu alanların Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın 06/06/2005 tarih ve 581 sayılı Olurları ile İBB'nin kullanım ve tasarrufuna bırakıldığı, konuyla ilgili Belediyenin ilgili birimleri ile temas halinde olunup, Meclis kararı tesis etmek ya da kullanım hakkını elde etmek üzere gerekli yazışma ve işlemlere başlandığı, bu alanlardan Menekşe Plajı ile ilgili olarak da İstanbul Valiliği, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, Avrupa Yakası Milli Emlak Daire Başkanlığı tarafından iletilen, 09.05.2022, 27.09.2021 ve 25.05.2023 tarihli yazılarla ecrimisil tahakkuk ettirildiği, ilgili ecrimisil ihbarnamelerine süresi içerisinde gerek süre yönünden gerekse ecrimisil bedeli yönünden itiraz edildiği belirtilmiştir.

Sonuç olarak, İBB ile ve İstanbul Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Avrupa Yakası Milli Emlak Daire Başkanlığı ile söz konusu alanların kullanımına

ilişkin durumun netleştirilerek tasarruf veya mülkiyet sahipleri ile mevzuat hükümlerine göre gerekli sözleşmeler yapılarak plajların işletilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 19: İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullanılmaması

Şirkette çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullanılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarihli ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya izin ücretini 57'nci maddenin üç ve dördüncü fıkralarında belirtilen usule aykırı olarak ödeyen veya eksik ödeyen veya 59'uncu maddedeki hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya 60'ıncı maddede belirtilen Yönetmeliğin esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi 2023 yılında 1.683 TL idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarihli ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge'sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede, Şirkette yılı içinde 785 işçinin görev yaptığı, bu işçiler arasında 50 ve 100 gün üzerinde yıllık ücretli izin hakkı bulunan personel olduğu, 206 işçinin 20 gün ve üzeri izin hakkı olduğu tespit edilmiştir.

Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları karşılığında son ücretleri dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden, Şirket açısından öngörülemeyen giderler ortaya çıkacaktır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; 4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesi uyarınca 2023 yılı itibarıyla yapılan şirket içi yıllık planlama çerçevesinde biriken yıllık izinlerin kullandırılmaya başlandığı, çalışanların biriken yıllık izinlerinin hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde kullandırılmasına devam edildiği ve sıklıkla konu ile ilgili kurum içi uyarılar yayınlandığı belirtilmiştir.

Bu itibarla, yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde Şirkette çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve Şirkete ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanmalıdır.

BULGU 20: İş Sözleşmelerinin Usulüne Uygun Olarak Feshedilmemesi Nedeniyle Şirketin Mali Külfetlerle Karşılaşması

2020-2023 yıllarında sözleşmesi feshedilen işçilere ilişkin fesih bildirim yapılmaması nedeniyle ihbar tazminatı ödendiği, sözleşmesi feshedilmiş olan 42 işçinin işe iade davalarını kazanması nedeniyle işe başlatmama tazminatı ile işçilerin boşta geçen sürelerine ilişkin ücretleri ve kaybedilen davalara ilişkin olarak avukatlık vekâlet ücretleri ödenmek durumunda kaldığı görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Sürelî fesih" başlıklı 17'nci maddesinde ihbar tazminatı düzenlenmiştir. Buna göre belirsiz süreli iş sözleşmelerinin feshinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerektiği belirtilmiş ve iş sözleşmesinin süresine göre bildirim sürelerine yer verilmiştir. Bildirim şartlarına uymayan tarafın, bildirim süresine ilişkin ücret tutarında tazminat (ihbar tazminatı) ödemek zorunda olduğu belirtilmiştir.

Kanun'un "Sözleşmenin feshinde usul" başlıklı 19'uncu maddesinde; işverenin fesih bildirimini yazılı olarak yapmak ve fesih sebebini açık ve kesin bir şekilde belirtmek zorunda olduğu, 20'nci maddesinde ise feshin geçerli bir sebebe dayandığını ispat yükümlülüğünün işverene ait olduğu belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un "Geçersiz sebeple yapılan feshin sonuçları" başlıklı 21'inci maddesinde ise; *"İşverence geçerli sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli olmadığı mahkemece veya özel hakem tarafından tespit edilerek feshin geçersizliğine karar verildiğinde, işveren, işçiyi bir ay içinde işe başlatmak zorundadır. İşçiyi başvurusu üzerine işveren bir ay içinde işe başlatmaz ise, işçiye en az dört aylık ve en çok sekiz aylık ücreti tutarında tazminat ödemekle yükümlü olur. Mahkeme veya özel hakem feshin geçersizliğine karar verdiğinde, işçinin işe başlatılmaması halinde ödenecek tazminat miktarını da belirler. Kararın kesinleşmesine kadar çalıştırılmadığı süre için işçiye en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer hakları ödenir. Bu maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkrâ hükümleri sözleşmeler ile hiçbir suretle değiştirilemez; aksi yönde sözleşme hükümleri geçersizdir."* hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri bir arada değerlendirildiğinde; iş sözleşmesini feshetmek isteyen tarafın feshi yazılı olarak ve çalışma süresinin gerektirdiği bildirim süresine bağlı kalarak diğer tarafa iletmekle yükümlü olduğu, bildirim sürelerine uymaksızın işveren

tarafından sözleşmenin feshedilmesi durumunda ise söz konusu sürenin ücretini ihbar tazminatı olarak diğer tarafa ödemek zorunda kalınacağı anlaşılmaktadır.

Ayrıca işveren tarafından yapılan fesih için geçerli bir neden sunulmaması veya gösterilen sebebin mahkemece geçerli olmadığına karar verilmesi durumunda, işçi işverene başvurduğu anda, işveren tarafından yapılan fesih hükümsüz olacak ve iş akdi başından beri hiç feshedilmemiş gibi hüküm ifade edecektir.

Bununla birlikte 4857 sayılı Kanun hükümlerine göre, işverenin işçiyi işe başlatmak ya da başlatmayarak tazminat ödemek gibi bir seçimlik hakkının söz konusu olmadığı, sözleşmesi feshedilen işçinin, Kanun'un belirlediği sürede işe başlamak üzere işverene başvurması durumunda, mahkeme tarafından geçersizliğine karar verilen feshin hükmünü yitireceği, yani iş sözleşmesi hiç feshedilmemiş gibi devam edeceği bu nedenle işverenin işçiyi bir ay içinde işe başlatmak zorunda olduğu açıktır. Aksi takdirde işe başlatma yükümlülüğünün yerine getirilmemesinin sonucu olarak işçinin çalışmayıp boşta geçen sürelerine ilişkin ücret ve hakları ile işe başlatmama tazminatı ödenmesi işveren için bir tercih değil, Kanun'un işverene karşı öngördüğü bir yaptırımdır.

Yapılan incelemede, 2020-2023 yıllarında Şirket tarafından sözleşmesi feshedilen işçiler ile ilgili olarak, şirket aleyhine toplamda 51 adet işe iade davası açıldığı, bunlardan 42 adedinin idare aleyhine sonuçlandığı, 9 adet dava dosyasına ilişkin İş Mahkemesi tarafından henüz karar verilmediği, Şirket aleyhine sonuçlanan 42 adet işe iade davası neticesinde aşağıdaki tabloda ayrıntıları gösterildiği üzere toplam 4.549.806,92.-TL tutarında brüt maliyetle karşılaşıldığı, ayrıca ihbar tazminatlarına ilişkin hali hazırda dava ve icra süreçlerinin devam ettiği tespit edilmiştir.

Tablo 12: İşe İade Davası Sonucu Ödenen Tutarlar

Avukatlık Vekâlet Ücreti (TL)	Boşta Geçen Süre Ücreti (TL)	İşe Başlatmama Ücreti (TL)	İhbar Tazminatı (TL)	Toplam (TL)
193.104,30	1.166.629,90	1.199.495,26	1.990.577,46	4.549.806,92

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine Şirket tarafından özetle; hizmette aksamaya sebep olabilecek yahut işyeri huzurunu bozabilecek durumlarda iş akdi fesih yoluna gidilebileceği, bu tür durumlarda işçinin kanuni hak ve alacaklarını eksiksiz bir biçimde hesaplayıp maaş hesabına ödemek sureti ile sürecin tamamlandığı ve fesihlerde karşı tarafın bilgilendirilmesi ve ihbar süresinin kullandırılması, hizmet sektöründe önem arz eden müşterilere davranış şeklinin olumsuz olması, işin aksamaya uğraması, işyeri huzurunun

bozulması ve bunun gibi dezavantajları yanında getirdiği belirtilmiş olup bu sebeplerin daha fazla zarar ve ziyana yol açabileceği öngörülmekte ve ihbar süresi kullandırılmadığı ifade edilmiştir.

Ancak Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tabi bir anonim şirket olup, Kanun'un 16 ve 18'inci maddesinde belirtildiği üzere, belediye tarafından ticari şekilde işletilmek üzere kurulan kuruluşlar da tacirdir ve her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekmektedir. Kanun'un "Özen ve bağlılık yükümü, rekabet yasağı" başlıklı 626'ncı maddesinde ise müdürler ve yönetimle görevli kişilerin görevlerini tüm özeni göstererek yerine getirmesi gerektiği ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kuralı çerçevesinde gözetmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir. Açıklanan nedenlerle, işçi sözleşmelerine ilişkin fesih bildirimlerinin haklı fesihler hariç olmak üzere, yazılı olarak yapılması ve fesih sebebinin açık ve kesin bir şekilde belirtmesi, sözleşmelerin feshinden önce bildirimde bulunulması, feshin mahkeme veya özel hakem tarafından geçersizliğine karar verilmesi durumunda ise mali külfetle karşılaşılması adına işe iade kararlarının tatbik edilmesi 6102 sayılı Kanun gereği olup, Şirket menfaatlerine uygun tedbirlerin uygulanması Şirket yönetimi sorumluluğundadır.

İş Kanunu'nun 20'nci maddesinde açıkça belirtildiği üzere feshin geçerli nedenlere dayandığının ispat yükü işveren üzerinde olup, işverenin bu yükümlülüğünü yerine getirirken öncelikle feshin biçimsel koşullarına uyduğunu, daha sonra ise içerik yönünden fesih nedenlerinin geçerli (veya haklı) olduğunu kanıtlaması gerekmektedir. Dolayısıyla alınan işletmesel kararın mahkemece geçerliliğini sağlayabilecek norm kadro çalışmasının yapılması Şirket açısından zorunluluk teşkil etmektedir. Norm kadro çalışması, bir işyerinde mevcut birimlerde mevcut işlerin tanımlanması, hangi işlerin hangi vasıflı kişiler tarafından yerine getirileceğinin belirlenmesi, iş yükünün analizi ve her bir birimde iş yükü durumuna göre ideal çalışan sayısının belirlenmesidir.

Ayrıca mahkemelerde Şirket aleyhine sonuçlanan işe iade davalarına ilişkin ödenen vekâlet ücretleri; mahkemelerin Şirket aleyhine karar vermiş olması, zaten tek başına Şirketin haksız işlemde bulunduğunu ortaya koyan kesin bir olgudur ve bu nedenle vekâlet ücreti ödenmiş olması Şirket açısından karşı karşıya kalınan malî bir külfettir. Bu itibarla, ticaret hayatının gereklilikleri dikkate alınarak yapılması ve bu yönde gerçekleştirilen işgücü planlamalarının yürürlükte olan İş Kanunu hükümleri ile diğer mevzuat hükümlerine göre gerçekleştirilmesi önemlilik arz etmektedir. Bu kapsamda, bilimsel esaslara dayalı norm kadro çalışmasının yapılarak istihdam fazlasının belirlenmesi, istihdam fazlası haline geldiği

belirlenen işçilere ilişkin hangi objektif kriterlerin kıstas alındığının ortaya konulması, fesih bildirimlerinin yazılı olarak ve fesih nedenlerinin açıkça belirtilerek işçilere usulüne uygun biçimde tebliğ edilmesi, fesihlerin planlama dahilinde gerçekleştirilerek bildirim önellerinin kullanılması esasının yerine getirilmesi, bu sayede ihbar tazminatı, işe başlatmama tazminatı, boшта geçen süre ücretleri ve avukatlık vekalet ücretleri yükü ile karşılaşılmaması Şirket için zorunluluk teşkil etmektedir.

Bu itibarla bundan böyle, Şirket tarafından sözleşmesi feshedilen işçiler ile ilgili olarak mali külfete katlanılmaması için iş sözleşmelerinin usulüne uygun olarak feshedilmesi gerekmektedir.

BULGU 21: Avans Ödemelerine İlişkin Hatalı Uygulamaların Bulunması

Şirket personeline şartları taşımadığı halde acil durum avansı ödendiği görülmüştür.

Şirketin, 01.07.2017 tarihli ve 17/49 sayılı Yönetim Kurulu Kararına istinaden çıkarılan İnsan Kaynakları Yönetmeliği'nin mali haklar bölümünde yer alan avans başlıklı 31'inci maddesinin (b) bendine göre, acil durum avansının personelin kendisinin, ana, baba, eş veya çocuğunun ağır bir hastalık veya ameliyat nedeniyle tedavi görmesi halinde personelin acil ihtiyacının karşılanması amacıyla ve yapılan harcamaların belgelendirilmesi kaydıyla veya ana, baba, eş veya çocuğunun ölümü halinde personele aylık brüt asgari ücretin azami 3 katına kadar ve maaşından en fazla 7 taksitte kesilmek üzere İnsan Kaynakları Müdürlüğü'nün onayıyla avans verileceği ifade edilmiştir.

Yönetmelik hükmünden de anlaşılacağı üzere, acil durum avansının ağır hastalık veya ameliyat nedeniyle tedavi görmesi halinde ve belgelendirilmesi koşulu ile aylık brüt asgari ücretin azami 3 katına kadar verilebileceği açıkça görülmektedir.

Yapılan incelemede, Şirket personeline aylık brüt asgari ücretin azami üç katından fazla acil durum avans ödemesi yapıldığı veya avansların sağlık sebebiyle alınmadığı tespit edilmiş olup ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 13: Verilen Avanslara İlişkin Bilgiler

Adı Soyadı	Avans Sebebi	Belgelendirme	Taksit Durumu	Tutar
E. O	İhtiyaç	Yok	Taksitli	40.000 TL
G. Y	İhtiyaç	Yok	Taksitli	60.000 TL
E. B	Sağlık Sebebi	Var	Taksitli	75.000 TL

Yukarıda yer alan denetim tespiti sonrasında Şirket tarafından, çalışanların çeşitli zaruri nedenlerden dolayı iş sözleşmesinde öngörölmüş maaş ödeme gününden önce nakde ihtiyaç duyabildiğini belirtmiş ve ödenen bu avansların eksiksiz bir biçimde tahsil edildiğini ifade etmiştir.

Ancak söz konusu ödeme maaş avansı olarak ödenmeyip; yukarıda da bahsedilen yönetmelikte yer alan acil durum avansı adı altında taksitlendirilerek, belgelendirilerek ve ağır hastalık, ölüm gibi koşulların varlığı halinde verilebileceği açıkça yer almaktadır.

Sonuç olarak, Şirketin acil durum avans ödemelerini faizsiz kredi verme mahiyetinde kullanılmaması ve ilgililerden fazla tutarların faiziyle beraber tahsilinin sağlanması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 22: Şirket Tarafından Kiraya Verilen Otopark Alanlarının İşletilmesinde Hatalı Uygulamaların Bulunması

Beykoz Çubuklu Korusu, Üsküdar Küçük Çamlıca Korusu, Beşiktaş Yıldız Korusu, Sarıyer Emirgan Korusu içerisinde bulunan otopark alanlarının Şirket tarafından kiralanmasına ilişkin sözleşme süresinin imza tarihinden önce başlatıldığı ve bu yerlerden Küçük Çamlıca Korusu'nun İBB tarafından Şirket'e işlettirilmesine ilişkin meclis kararının süresinin dolmasına rağmen yapılan sözleşme ile kiralandığı görölmüştür.

Beşiktaş Yıldız Parkı içinde bulunan Malta Köşkü, Çadır Köşkü, Sarıyer Emirgan Parkı içinde bulunan Pembe Köşk ile Sarı Köşk, Beykoz Çubuklu Korusunda bulunan Hidiv Kasrı, Yıldız ve Emirgan içindeki açık alanlar ile Yıldız Parkı içindeki pembe ve yeşil seraların 3 (üç) yıllığına kiralanması 08.08.1996 tarih ve 1853/1083 sayılı Belediye Encümeni kararı ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 51/g pazarlık usulü maddesi ile Hamidiye Kaynak Suları San. ve Tic. AŞ' ye ihale edilmiştir. Belediye ile Hamidiye AŞ, 26.09.1996-31.12.1999 tarihleri arasında kapsayan dönem için kira sözleşmesini düzenleyip imza etmişlerdir. Sonrasında yukarıda adı geçen kiralanmış taşınmazlar, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlık Makamının 02.01.1997 tarih ve 4047 sayılı onayı ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 66'ncı maddesi gereğince Hamidiye Kaynak Suları San. ve Tic. AŞ'den BELTUR AŞ' ye devredilmiştir. Halen İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile BELTUR AŞ arasındaki kiracılık ilişkisi, kira sözleşmeleri üçer yıllık dönemler halinde uzatılarak devam etmektedir.

Küçük Çamlıca Korusu ise 12.01.2017 tarih ve 52 sayılı Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararına istinaden BELTUR AŞ tarafından işletilmektedir. Anılan Meclis Kararı; tesislerin

(lokanta-çay evi ve tuvaletler) 5 yıl süreyle 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesine göre işletilmesini kapsamaktadır. İlgili kararın süresi ise 12.01.2022'de dolmuş olup 16.02.2022 tarihinde Şirket tarafından süre uzatım talebinde bulunulmuştur. Söz konusu yazı sonrası süre uzatımına ilişkin alınmış yeni bir meclis kararı ise söz konusu değildir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesinde; Büyükşehir belediyesinin, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisleri, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebileceği; ya da bu yerleri belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebileceği hüküm altına alınmış, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri ise 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabi tutulmuştur.

Yapılan incelemede, Şirketin İSPARK AŞ ile Beykoz Çubuklu Korusu, Üsküdar Küçük Çamlıca Korusu, Beşiktaş Yıldız Korusu, Sarıyer Emirgan Korusu içerisinde bulunan otopark alanlarının işletilmesi için 2016 yılından bu yana kira sözleşmeleri yaptığı, 2023 yılı için de 05.04.2023 tarihinde 4.689.588,00 TL+KDV kira bedeli ile sözleşme imzaladığı, sözleşme süresinin ise 01.01.2023-31.12.2023 şeklinde belirlenmek suretiyle imza tarihinden önce başlatıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 347'nci maddesine göre gerek kiracı olan BELTUR AŞ gerekse kiraya veren tarafından herhangi bir fesih bildiriminde bulunmadığından mezkûr kira sözleşmesinin devam ettiği, açık alanların da kira sözleşmesinin bir parçası olup kiracı olarak BELTUR AŞ tasarrufu altında olduğu, bu kapsamda söz konusu açık alanların otopark olarak İSPARK AŞ'ye Şirket tarafından kiralandığı belirtilmiştir.

Öte yandan, Küçük Çamlıca Korusuna ilişkin ise 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamında İBB Meclis Kararı ile işletme hakkı 12.01.2017 tarihinde Şirkete verilen yerin süresinin 12.01.2022'de dolduğu, 16.02.2022 tarihinde Şirket tarafından süre uzatım talebinde bulunulduğu, mevcut kullanım durumu üzerinden ilgili birimler ile görüşmelerin devam ettiği belirtilmiştir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, Şirket cevabına istinaden Beykoz Çubuklu Korusu, Beşiktaş Yıldız Korusu, Sarıyer Emirgan Korusu'nda Şirketin İBB ile kiracılık ilişkisi devam ettiğinden ve kiracılık ilişkisi açık alanları da kapsadığından söz konusu yerlerde bulunan

otopark alanlarının Şirket tarafından işletilmesinde bir beis bulunmamaktadır. Ancak gerek bu alanların gerekse Küçük Çamlıca Korusunda bulunan otopark alanının işletilmesi için 05.04.2023 tarihinde 4.689.588,00 TL+KDV kira bedeli ile sözleşme imzalanmasına karşın sözleşme süresinin, imza tarihinden önce başlatılarak hatalı bir uygulama olarak 01.01.2023-31.12.2023 şeklinde belirlenmesi hukuken kabul edilebilir nitelikte değildir.

Ayrıca 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi kapsamında işletilmesi Şirkete bırakılan Küçük Çamlıca Korusunun Şirket tarafından işletilme süresi 12.01.2022'de dolmuştur. Dolayısıyla, Küçük Çamlıca Korusu'nda bulunan otoparkın, işletme süresi dolmadan önce 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabi olmaksızın doğrudan kira sözleşmesi ile devri anılan madde hükmüne aykırılık teşkil etmektedir. İşletme süresinin dolmasından sonra ise Şirketin taşınmaz üzerinde tasarruf yetkisi bulunmaması nedeniyle, 2023 yılı için söz konusu alanda bulunan otopark alanının işlettirilmesine ilişkin düzenlenen sözleşmenin sonlandırılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, yukarıda ortaya konulan açıklamalar doğrultusunda söz konusu otopark alanlarının işletilmesine/işlettirilmesine yönelik iş ve işlemlerin yerine getirilmesi ve sözleşme sürelerinin sözleşme akdetme tarihleriyle uyumlu olması hususlarında gereken hassasiyet gösterilmelidir.

BULGU 23: Çeklerin İleri Tarihten Düzenlenerek Bir Borçlanma Aracı Olarak Kullanılması

Şirket tarafından çeklerin vadeli olarak düzenlenip ödemelerin ötelenmesi nedeniyle, bugünkü yükümlülüklerin ileride elde edilmesi tahmin edilen nakit akışlarıyla karşılanmasına sebebiyet verildiği görülmüştür.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Muacceliyet" başlıklı 795'inci maddesinde; "*Çek görüldüğünde ödenir. Buna aykırı herhangi bir kayıt yazılmamış hükmündedir.*" denilmek suretiyle çekin bir ödeme aracı olarak düzenlendiği, çekte vadenin bulunamayacağı ve bankaya ibraz edildiği anda karşılığının banka tarafından ödeneceği hüküm altına alınmıştır. Bu nedenle, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile çekin kredi aracı olarak kullanılması önlenmeye çalışılmıştır.

5941 sayılı Çek Kanunu'nun Geçici 3'üncü maddesinin beşinci fıkrasında; "*31.12.2025 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir.*" hükmü tesis edilmiştir. Söz konusu hüküm, muhatap banka elinde karşılığı

bulunmadan çek verilmesini mevzuata uygun hale getirmeyip, çeklerin ibraz edilebilecekleri sürelerle ve hukuki sorumluluklara ilişkin geçici bir düzenleme niteliği taşımaktadır.

1 Sıra No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde 103 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri Hesabına ilişkin olarak; işletmenin üçüncü kişilere bankalardan çekle veya ödeme emri ile yapacağı ödemelerin bu hesapta izleneceği, kişilere çek ve ödeme emri verildiğinde hesaba alacak, çek ve ödeme emirlerinin bankadan tahsil edildiği anlaşıldığında bu hesaba borç, bankalar hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemelerde, Şirket tarafından 2023 yılı içerisinde vade yapıları ve tutarları farklı olacak şekilde 47 adet ileri tarihli çek düzenlendiği, bu çeklerin toplam tutarının 57.867.805,66.-TL olduğu, 31.12.2023 tarihi itibarıyla vade yapısı cari yılı aşan ve ödenmesi gereken 16.993.369,13.-TL'lik çek olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; çekin bankaya ibrazı ile ödenmesinin Türk Ticaret Kanunu'na göre esas olduğu, buna karşın Türk ticaret hayatının olağan akışında çekin, ödeme fonksiyonu dışında, vade verilmek suretiyle bir kredi fonksiyonu ile de işlem görebildiği ve bu durumun ticari uygulamada yerleşik ve geniş bir uygulama haline geldiği belirtilmiştir. Bu uygulamanın yaygınlığını göz ardı edemeyen kanun koyucunun da zamanla bu gerçeği kabul ederek zaman zaman kanunlaştırdığı ve her seferinde yenilediği "geçici" düzenlemelerle çekte vade uygulamasına yasal dayanak sağladığı, 5941 sayılı Çek Kanunu'nun Geçici 3'üncü maddesinde; "31/12/2023 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir." hükmünün tesis edildiği ifade edilmiştir.

Ayrıca, çekle ödemenin şirketin devamlılığını sağlamak ve satışa konu mal ve hizmetlerin kesintiye uğramaması için alternatif bir ödeme yöntemi olduğu ve borçların vadesinin daha da ileri bir tarihe ötelemesinden dolayı şirket kaynaklarının daha verimli kullanılması için önemli bir araç haline geldiği, düzenlenen çeklerin aynı zamanda şirketin icra ve ürün tedarik problemlerinin önüne geçilmesini de sağlayarak kamu kaynaklarının etkin, etkili ve verimli kullanılmasını, kamu hizmetlerinin devamlılığını sağladığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar Şirket tarafından ileri tarihli çek düzenlenmesi olağan, Şirket menfaatleriyle uyumlu, borçların vadesini uzatan, yerinde bir uygulama olarak değerlendirilse de bu uygulama, Şirket tarafından çeklerin vadeli olarak düzenlenip ödemelerin ötelenmesi nedeniyle, bugünkü yükümlülüklerin ileride elde edilmesi tahmin edilen nakit akışlarıyla

karşılanmasına sebep olacaktır. “31/12/2025 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödemek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir.” hükmü bulguda da belirtildiği üzere muhatap banka elinde karşılığı bulunmadan çek verilmesini mevzuata uygun hale getirmemekte, çeklerin ibraz edilebilecekleri sürelerle ve hukuki sorumluluklara ilişkin geçici bir düzenleme niteliği taşımaktadır.

Sonuç olarak, çekler yukarıda açıklanan mevzuatta ödeme aracı olarak düzenlenmiştir. Çekin vadeli olarak düzenlenerek ödemenin ötelenmesi onu kredi aracı haline getirmekle kalmayıp aynı zamanda bugünkü yükümlülüklerin ileride elde edilmesi tahmin edilen gelirlerle karşılanmasına da sebebiyet vermektedir. Söz konusu uygulama kamu kaynaklarının etkin, etkili ve verimli kullanılmasını engellediği gibi, kamu hizmetlerinin devamlılığı açısından da önemli sakıncalar içermektedir.

BULGU 24: Şirketin Onayı Bulunmadan Yüklenici Tarafından Alt Yüklenici Çalıştırılması

Şirket tarafından ihale edilen personel taşıma hizmeti alım işinde, işin yüklenicisi tarafından alt yüklenici çalıştırıldığı ancak Şirket tarafından bu alt yükleniciler için herhangi bir onay verilmediği görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun “Sözleşmede yer alması zorunlu hususlar” başlıklı 7’nci maddesinde; bu Kanuna göre düzenlenecek sözleşmelerde, varsa alt yüklenicilere ilişkin bilgiler ve sorumluluklarına ilişkin hususların belirtilmesinin zorunlu olduğu ifade edilmiştir.

Hizmet İşleri Genel Şartnamesinin; “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde; alt yüklenicinin İdarenin onayıyla sözleşme konusu işin nev’i itibarıyla bir kısmını yüklenici adına ve ona bağlı olarak gerçekleştiren gerçek veya tüzel kişiyi ifade ettiği; “alt yükleniciler” başlıklı 18’inci maddesinde; alt yüklenici çalıştırılmasının idarenin iznine tabi olduğu işlerde, işin nevi itibarıyla idarece izin verilen kısımlarını yapacak alt yüklenicilerin isimleri ve yapacakları iş bölümlerinin, işin bütünü, hiçbir suretle alt yükleniciye yaptırmamak kaydıyla, idarenin onayına sunacağı, İdarenin, on beş (15) gün içinde alt yükleniciyi onaylayıp onaylamadığını bildireceğini, alt yüklenicilerin, idarenin onayından sonra işe başlayabileceği, aksi halde alt yüklenicilerin hiçbir suretle iş yerinde çalışamayacakları belirtilmiştir.

Şirket tarafından yapılan 2022/1259944 İhale Kayıt No.lu 2023 Yılı Personel Taşıma Hizmeti Alımı İhalesine ilişkin İdari Şartnamenin “Alt Yükleniciler” başlıklı 18’inci

maddesinde ise; isteklilerin, ihale konusu iş kapsamında alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işlere ait listeyi, teklifleri ekinde verecekleri, ihalenin bu şekilde teklif veren isteklinin üzerine kalması durumunda, isteklinin işe ait sözleşme imzalanmadan önce alt yüklenicilerin listesini İdarenin onayına sunması gerektiği belirtilmiştir.

Buna göre Şirket tarafından yapılan personel taşıma işine ilişkin idari şartname ile bu iş kapsamında alt yüklenici çalıştırılması Şirketin iznine tabi tutulmuş olup, ihale üzerinde kalan isteklinin işe ait sözleşme imzalanmadan önce Şirket'in onayını alması ve alt yüklenicilere ilişkin bilgilerin sözleşmede belirtilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede kısmi teklif alınan personel taşıma işinin iki yükleniciye ihale edildiği, yüklenicilerin alt yüklenici çalıştırdığı, ancak açıklanan mevzuata aykırı olarak Şirketin alt yüklenicilere ilişkin herhangi bir onayının bulunmadığı, işin sözleşmelerinde de alt yüklenicilere ilişkin bilgi yer almadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan denetim tespitine ilişkin Şirket tarafından, bulguya konu eksikliklerin sehven yapıldığı, mevzuatta belirtilen şekilde alt yüklenici çalıştırılıp çalıştırılmadığına dair kontrollerin yapılması hususunda gerekli hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Bu itibarla, Şirket'in almış olduğu hizmetlerde alt yüklenici çalıştırılıp çalıştırılmadığına dair kontrollerin yapılmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

BULGU 25: Şirketin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerini, Büyükşehir Belediyesinin Doğrudan veya Dolaylı Olarak %50'sinden Fazlasına Sahip Olduğu Diğer Şirketlerden Doğrudan Hizmet Alımı Suretiyle İfa Ettirmesi ve Bu Kapsamda Çalıştırılan İşçilerin Ücretleri İçin KDV Ödenmesi

Şirketin, personel çalıştırmasına dayalı hizmet alımlarını (temizlik hizmeti ve özel güvenlik hizmeti), İBB'nin doğrudan veya dolaylı olarak %50'sinden fazlasına sahip olduğu diğer şirketlerden doğrudan hizmet alımı suretiyle gerçekleştirdiği ve mevzuata aykırı bu alımlar ile Şirkete KDV yükü getirildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine göre; belediyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birlikleri, birlikte veya ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşlarına ait şirketler; mahalli idare ve şirket bütçelerinden, personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı veya niteliği itibarıyla bu sonucu doğuracak şekilde alım yapamaz ve buna imkân sağlayan

diğer mevzuat hükümleri uygulanmaz.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 20'nci maddesinin ilk fıkrasında, belediyeler ile bağlı kuruluşlarının personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerini; doğrudan hizmet alımı suretiyle, birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası bu idarelere ait ve halen bu kapsamda hizmet alımı yaptığı mevcut şirketlerinden birine, bu nitelikte herhangi bir şirketi bulunmuyorsa münhasıran bu amaçla kuracakları bir şirkete gödürebileceği hüküm altına alınmıştır.

İlgili Kararname'nin Ek 20'nci maddesine ilişkin olarak çıkarılan "İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gödürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Karar"ın 3'üncü maddesinde, şirket tanımı yapılmış, 6'ncı maddesinde ise; bu şirketlerden, aynı belediye veya bağlı kuruluşları tarafından da doğrudan hizmet alımı yapılmasının mümkün olduğu düzenlenmiştir.

Yukarıdaki düzenlemeler ile sadece kamu tüzel kişiliği bulunan mahalli idareler için 4734 sayılı Kanun'un 62'nci maddesi ile getirilen kısıtlamaya yönelik esneklik sağlanmıştır. Bu düzenlemeler mahalli idarelere ait şirketleri kapsamamaktadır.

Buna göre, mahalli idarelerin doğrudan veya dolaylı olarak %50'sinden fazlasına sahip olduğu şirketlerin personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerini diğer belediye şirketlerinden doğrudan hizmet alımı yapılması suretiyle gödürmesi mümkün bulunmadığı gibi, bu mahiyette ihale ile veya ihalesiz bir şekilde alım yapılması da mümkün bulunmamaktadır. Doğrudan temin ile gödürülecek söz konusu hizmet alımları, sadece kamu tüzel kişiliği bulunan mahalli idareler için getirilmiş bir esneklik ve kolaylıktır. Özel hukuk tüzel kişisi olan şirketler söz konusu temizlik ve güvenlik gibi hizmet ihtiyaçlarını, ancak ilgili personeli doğrudan doğruya bünyelerinde istihdam ederek karşılamak durumundadırlar. Diğer bir ifadeyle, mahalli idarelerin doğrudan veya dolaylı olarak %50'sinden fazlasına sahip olduğu şirketlerin; personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerini, diğer belediye şirketlerinden doğrudan hizmet alımı yapılması suretiyle gödürmesi mümkün bulunmamaktadır.

Yapılan incelemede, yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine aykırı olarak Şirketin; personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerinden olan, özel güvenlik personelini İBB'nin doğrudan veya dolaylı olarak %50'sinden fazlasına sahip olduğu diğer şirketlerden, doğrudan hizmet alımı suretiyle gerçekleştirdiği tespit edilmiştir.

Öte yandan, hizmet alımlarına ilişkin hakediş bedellerinin ödenmesi sırasında hesaplanan KDV tutarı da Şirkete ilave yük getirmektedir.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Şirket tarafından özetle; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi hükmünün, belediye şirketlerinin diğer belediye şirketlerinden söz konusu hizmetleri almayacağı ile ilgili bir hüküm olmadığı, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi ve 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 126'ncı maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen ek madde 20'nin ilk fıkrası birlikte değerlendirildiğinde kanun koyucunun belediye ile belediye şirketlerini aynı kategoride değerlendirdiği öne sürülmüştür.

Öte yandan; İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğinin 36155494-045.02-E.13856 sayılı ve "375 Sayılı KHK'nın Ek 20'nci Maddesinin Uygulanması" konulu görüş yazısı paylaşılmış, Anılan görüş yazısında; Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 24.06.2013 tarihli ve E.2011/16606, K.2013/19303 no.lu Kararında belirtilen, belediye şirketlerinin 3659 sayılı Kanun kapsamında oldukları ve bu nedenle belediye şirket personeline 6772 sayılı Kanun kapsamında ilave tediye ödenmesi gerektiği yönünde hükme yer verilmiştir. Bu hüküm, görüş yazısında belediye şirketlerinin "Devlete ve ona bağlı kuruluşlar" kapsamında olduğu açıklamasını güçlendirmek için kullanılmıştır.

Ayrıca Bakanlık yazısında, kamu hukuku doktrinde belediye şirketlerinin, sermayelerinin en az %51'inin belediyelere ait olması ve politika ve stratejilerinin belediye yönetimlerince biçimlendirilmesi gerekçeleriyle, belediyelerin bağlı idaresi sayılacağı yönünde görüş mevcut olduğu belirtilmiş ve doktrine dayanılarak belediye şirketlerinin, 375 sayılı KHK'nın Ek 20'nci maddesi kapsamında düzenlenen ve aynı belediye bünyesinde kurulmuş olan şirketlerden, doğrudan personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı yapabilecekleri şeklinde görüş belirtilmiştir. Son olarak, 20.11.2017 tarihli ve 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve ekleri ile getirilen düzenlemenin amacının kamuda taşeronluk sistemine son verilmesi olduğu bu itibarla, belediye şirketlerinin de bu hizmeti diğer belediye şirketlerinden karşılamasının aynı amaca hizmet ettiği ve yasal uygulamanın ruhuna uygun olduğu ifade edilmiştir.

Bunlara ilave olarak; Şirket tarafından, personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerin, diğer şirketlerden doğrudan hizmet alımı suretiyle gördürülmesi nedeniyle fazladan KDV yüküne katlanması hususu ile ilgili olarak da ödemelerin düzenlenen hakedişlere istinaden kesilen hizmet faturası karşılığında yapıldığı belirtilmiştir.

Ancak, Yargıtay tarafından belediye şirket personeline ilave tediye ödemesi yapılabileceği yönünde karar verilmesi, bu şirketleri kamu idaresi statüsüne sokmadığı gibi belediyelerin bağlı idaresi de yapmamaktadır. Diğer taraftan Bakanlık görüşünde, belediye şirket personeline ilave tediye ödenebileceği yönünde Yargıtay kararına yer verilse de, Yargıtay yerleşik içtihatları belediye şirket personeline ilave tediye ödemesi yapılamayacağı yönündedir. Örneğin yine Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 05.02.2020 tarih ve E. 2017/13347, K. 2020/1420 No.lu Kararında yer alan; “Belediye Başkanlığı'nın ortak olduğu şirket bağlı kuruluş olmadığından 6772 sayılı kanun kapsamında kalmaz ve işçisi de ilave tediye yararlanmaz” hükmü ile hem personele ilave tediye yapılamayacağı belirtilmiş hem de açık şekilde bu şirketlerin bağlı idare olmadığı ifade edilmiştir. Diğer taraftan, Şirket tarafından paylaşılan Bakanlık yazısında, kamu hukuku doktrininde yer aldığı belirtilen; belediye şirketlerinin belediyelerin bağlı kuruluşu olduğu yönündeki görüşün mevcudiyeti yasal bir zemine oturmamaktadır. Zira, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda yer alan “bağlı kuruluş” kavramı büyükşehir belediyeleri için düzenlenmiş olup, teknik bir anlam içermekte ve bağlı kamu idarelerini ifade etmek için kullanılmaktadır. Sermayeye sahip olma ve politika belirleme yönündeki bağlılık ise bu teknik anlamından uzak, yönetsel bir ilişkiyi ifade etmektedir. Dolayısıyla belediye şirketlerinin yönetim ilişkisi olarak belediyelere bağlı olması durumu bu şirketleri, 375 sayılı KHK'nın ek 20'nci maddesinde yer “bağlı kuruluş” ifadesi kapsamına dâhil etmemektedir.

Öte yandan, 4734 sayılı Kanun'un 62'nci maddesinin (e) bendi ile belediye şirketlerinin personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı yapmaları veya niteliği itibarıyla bu sonucu doğuracak şekilde alım yapmaları yasaklandığından ve bu şirketler 696 sayılı KHK ile 375 sayılı KHK'ya eklenen Ek 20'nci madde ile getirilen istisna kapsamına da alınmadıklarından, diğer belediye şirketlerinden personel çalıştırılmasına dayalı hizmet almaları mümkün olmayacaktır. Ayrıca belediye şirketleri ile diğer belediye şirketleri arasındaki ilişkinin, bu şirketlerin Türk Ticaret Kanunu'na tabi diğer şirketlerle olan ilişkilerinden hukuki olarak bir farkı bulunmamaktadır. Dolayısıyla diğer belediye şirketlerinden personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alınması, bilakis mevzuatla yasaklanan taşeron sisteminin devam ettirilmesi anlamı taşımaktadır.

Sonuç olarak, Şirketin temizlik ve özel güvenlik hizmetlerini, personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı suretiyle gerçekleştirilmesi mümkün olmadığından, bu ihtiyaçlarını kendi istihdam edeceği personel eliyle yürütmesi ve ilave KDV yüküne katlanmaması gerekmektedir.

BULGU 26: Büyükşehir Belediyesi Mülkiyetinde Olan Yerlerin Herhangi Bir Tahsis veya Kiralama Olmaksızın Bila Bedel Kullanılması

Şirket tarafından kullanılan ve İBB'ye ait olan bazı mülklerin, İBB tarafından herhangi bir tahsis kararı veya kiralama olmaksızın bila bedel kullanıldığı görülmüştür.

Şirketin kullandığı taşınmazların incelenmesi neticesinde aşağıdaki tabloda gösterilen yerlerin mülkiyetinin İBB'de olduğu ancak bu taşınmazların Şirket tarafından kullanılmasına ilişkin ne bir tahsis kararının ne de bir kiralamanın bulunduğu ayrıca bu yerler için İBB'ye herhangi bir bedel ödenmediği anlaşılmıştır.

Tablo 14: Herhangi Bir Hakka Dayanmaksızın Kullanılan Yerler

Cendere Kafe Plus
Menekşe Plajı
Caddebostan Plaj 1-A
Caddebostan Plaj 1-B
Caddebostan Plaj 2-A
Caddebostan Plaj 2-B
Caddebostan Plaj 3

Yukarıdaki yerlerin herhangi bir bedel ödenmeden kullanılıyor olmasının ileride bu kullanımlara ilişkin geriye dönük ecrimisil istenmeyeceği anlamına gelemeyeceği açık olup Şirketin mali durumunu ve mali tablolarını etkileyebilecek önemli bir risk unsuru olarak mevcudiyetini korumaktadır.

Yukarıdaki tabloda yer alan yerler için tahsis ile ilgili İBB'ye başvuru yapıldığı belirtilmiş ancak henüz herhangi bir sonuç alınmamıştır.

Bu itibarla söz konusu riskin bertaraf edilebilmesi adına ivedilikle gerekli işlemlerin yapılması gerekmektedir.

BULGU 27: Kasa Noksanlarının Sorumlulardan Tahsil Edilmemiş Olması

Şirketin kasasından nakit para çalınmış olmasına rağmen bu tutarlar için kasadan sorumlu olanlara rücu edilmediği görülmüştür.

136 Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabının incelenmesi neticesinde, bu hesaba kayıtlı tutarlardan bazılarının şirket kasasından çalınan paralar ilgili olduğu görülmüştür. Söz konusu tutarlara ilişkin olarak yapılan çalışmalarda ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterilen 31.800,25.- TL'nin çalınmış olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 15: Kasada Noksan Çıkan Tutarlar

Kayıt Tarihi	Tutarı	Nokta
25.07.2022	6.536,00	İdealtepe
25.07.2022	4.040,75	İdealtepe
25.07.2022	4.503,50	İdealtepe
25.07.2022	250,00	Hahısaha
25.07.2022	457,00	Tenis
25.07.2022	580,00	İdealtepe
25.07.2022	680,00	İdealtepe
25.07.2022	250,00	İdealtepe
25.07.2022	500,00	Tenis
25.07.2022	4.000,00	İdealtepe
25.07.2022	360,00	İdealtepe Dondurma
25.07.2022	1.000,00	İdealtepe Dondurma
07.09.2023	4.400,00	Balmumcu
07.09.2023	1.555,00	Balmumcu
07.09.2023	2.688,00	Balmumcu
Toplam	31.800,25	

Şirketin sahibi olduğu nakit paraların çalınması, kaybolması gibi durumlarda bu tutarların kasalardan sorumlu olan personelden tahsili gerekmektedir. Zira yapılan nakit tahsilatın Şirket'in banka hesaplarına yatırılması sorumluların görevi olup bu görevin ihmali ve neticesinde şirketin zarara uğratılması kabul edilebilir bir durum değildir.

Şirket özetle hırsızlık vakalarında öncelikle yasal ve idari süreçlerin işletildiğini ve bunların sonucuna göre işlem tesis edildiğini belirtmiş olsa da nakit paradan sorumlu kişilerin sorumlu oldukları paraları noksan olarak teslim etmeleri halinde öncelikle sorumluluklarının gereği olarak noksan olan tutarların kendilerinden tazmin edilmesi ayrıca bu tarz durumların önüne geçilebilmesi için gerekli önlemlerin alınması (nakit paraların günlük olarak bankaya yatırılması gibi) gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Caddebostan, Menekşe ve Florya Güneş Plajının Hukuki Bir Dayanak Olmaksızın Şirket Tarafından İşletilmesi	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Caddebostan, Menekşe ve Florya Güneş Plajının Hukuki Bir Dayanak Olmaksızın Şirket Tarafından İşletilmesi" başlığıyla Bulgu 18 olarak yer almaktadır.
Atıl Vaziyette Bekletilen Taşınmaz İçin İşletme Bedeli Ödenmesi	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Atıl Vaziyette Bekletilen Taşınmaz İçin İşletme Bedeli Ödenmesi" başlığıyla Bulgu 2 olarak yer almaktadır.
Şirketin Hizmet Sunumunda Kullandığı Bazı Taşınmazları Ecrimisil Karşılığı Kullanması ve Şirket Tarafından Yasal Süresinde Peşin Ödeme Yapılmamasına Rağmen İndirimli Tahakkuk Kayıtları Yapılması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Şirketin Hizmet Sunumunda

			Kullandığı Bazı Taşınmazları Ecrimisil Karşılığı Kullanması ve Şirket Tarafından Yasal Süresinde Peşin Ödeme Yapılmamasına Rağmen İndirimli Tahakkuk Kayıtları Yapılması" başlığıyla Bulgu 14 olarak yer almaktadır.
Şirket Tarafından Kiraya Verilen Otopark Alanlarının İşletilmesinde Hatalı Uygulamaların Bulunması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Şirket Tarafından Kiraya Verilen Otopark Alanlarının İşletilmesinde Hatalı Uygulamaların Bulunması" başlığıyla Bulgu 22 olarak yer almaktadır.
Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararına İstinaden Şirkete İşletme Hakkı Devredilen Yerlerin Süresinin Dolması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararına İstinaden Şirkete İşletme Hakkı Devredilen Yerlerin İşletme Süresinin Dolması" başlığıyla Bulgu 3 olarak yer almaktadır.

Yasal Yükümlülüklerin Zamanında Yerine Getirilmemesi ve Bu Nedenle İlave Masraflara Katlanması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "İdarenin Vergi ve Prim Borçlarının Zamanında Yerine Getirilmemesi ve Bu Nedenle İlave Masraflara Katlanması" başlığıyla Bulgu 5 olarak yer almaktadır.
Çeklerin İleri Tarihli Düzenlenerek Bir Borçlanma Aracı Olarak Kullanılması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Çeklerin İleri Tarihli Düzenlenerek Bir Borçlanma Aracı Olarak Kullanılması" başlığıyla Bulgu 23 olarak yer almaktadır.
Finansal Kiralama İşlemleri İçin Meclis Kararı Alınmaması ve Ek Mali Külfete Katlanması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Finansal Kiralama İşlemleri İçin Meclis Kararı Alınmaması ve Ek Mali Külfete Katlanması" başlığıyla Bulgu 16 olarak yer almaktadır.

Şirket Faaliyetlerinin Sürdürülebilirliği Açısından Riskli Hususların Bulunması	2022	Kısmen Yerine Getirildi	Bulgunun “a) Şirket Öz Kaynaklarının Yıllar İtibariyle Eksi Bakiye Vermesi” başlığı altında eleştirilen husus, 2023 yılında düzeltilmiştir. Bulgunun (b) kısmında eleştirilen husus ise 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde “Şirketin Vadesi Geçmiş Borçlarının Fazla Olması” başlığı ile Bulgu 8 olarak yer almaktadır.
Şirketin Büyükkada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığı Ticari İşletmesi ile Olan İlişkilerinde Hatalı Uygulamaların Bulunması	2022	Kısmen Yerine Getirildi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "Şirketin Bağlı Ortaklığı Olan Büyükkada Yaşam Merkezi Adi Ortaklığına Faizsiz Borç Verilmesi" başlığıyla Bulgu 7 olarak yer almaktadır.
Bazı Şirket Çalışanları ve Bunların Aile Fertleri İçin Yapılan Özel Sağlık Sigortası Bedellerinin Şirket Bütçesinden Karşılanması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünde "Bazı Şirket Çalışanları ve Bunların Aile Fertleri İçin Yapılan Özel

			Sağlık Sigortası Bedellerinin Şirket Bütçesinden Karşılanması" başlığıyla Bulgu 11 olarak yer almaktadır.
İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullanılmaması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullanılmaması" başlığıyla Bulgu 19 olarak yer almaktadır.
Şirketin Ticari Faaliyet Kapsamındaki Mal ve Hizmetlerinin Sunumunda Mevzuata Aykırı Olarak İndirim Uygulanması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Genel Müdürün Yetkisi Olmamasına Rağmen Belli Kişilere Satış İndirimi Uygulanması" başlığıyla Bulgu 17 olarak yer almaktadır.
Açık İhale ile Yapılması Gereken İşlerin Doğrudan Temin Yöntemiyle Kısımlara Bölünerek Yapılması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde "Açık İhale ile Yapılması Gereken İşlerin Doğrudan Temin Yöntemiyle Kısımlara Bölünerek Yapılması"

			başlığıyla Bulgu 10 olarak yer almaktadır.
Şirketin Demirbaşlar Hesabına İlişkin Muhasebe Kayıtları ile Fiziki Sayımlarda Yer Alan Kayıtların Uyumlu Olmaması	2022	Yerine Getirilmedi	2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde "Şirketin Demirbaşlar Hesabına İlişkin Muhasebe Kayıtları ile Fiziki Sayımlarda Yer Alan Kayıtların Uyumlu Olmaması" başlığıyla Bulgu 1 olarak yer almaktadır.